

واژگان استاندارد شده مورداستفاده در سلامت

آب انبار:

مکان سرپوشیده در زیر زمین که در آن آب ذخیره می کنند.
(۱۳۸۶- وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی)

آب بند:

حفره‌های طبیعی یا مصنوعی ایجاد شده در کوهپایه‌های دشت‌های آبرفتی است که در آن آب ذخیره شده و برای مصارف کشاورزی، پرورش ماهی، شرب دام و غیره استفاده می شوند.
(۱۳۸۶- سازمان جنگل‌ها و مراتع و آبخیزداری کشور)

آب بهداشتی:

عبارت است از آب مصرفی که:
۱- به صورت تصفیه شده و کلرینه از طریق لوله کشی یا مستقیماً برداشت شود.
۲- از منابع بهسازی شده از طریق لوله کشی یا مستقیماً برداشت شود.
۳- از منابع غیربهسازی شده پس از جوشاندن و کلرینه کردن استفاده شود.
(۱۳۷۹- وزارت نیرو)

آبادی:

محدوده‌ای است واقع در یک دهستان، با حدود ثبتی یا عرفی مستقل و خارج از محدوده شهرها یا هر آبادی دیگر که به دلیل وجود فعالیت انسان در تمام یا بخشی از آن، قابل تشخیص و معمولاً دارای نامی خاص است. آبادی یک نقطه جغرافیایی محسوب می شود و شامل اراضی کشاورزی یا غیر کشاورزی و اماکن محل فعالیت یا سکونت انسان است. آبادی ممکن است یک ده، یک مزرعه، یک مکان، یک معدن و امثال آن باشد.
(۱۳۷۹- وزارت جهاد و کشاورزی)

آزمایش مواد خوراکی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی و دارویی:

فرآیندی است که به منظور اندازه‌گیری و سنجش کمی و کیفی عوامل شیمیایی، فیزیکی، میکروبی، بیولوژیکی و یا خواص ظاهری در مواد خوراکی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی و دارویی و مواد اولیه آن‌ها برای کنترل کیفیت و سلامت این محصولات و یا مواد اولیه آن‌ها انجام می‌شود.
(۱۳۸۵ - وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

آزمایشگاه آموزشی:

به فضایی گفته می‌شود که مجهز به وسایل لازم برای انجام آزمایشهای عملی درسهای مختلف (مانند فیزیک، مکانیک، میکروشناسی و روانشناسی) باشد.
(۱۳۷۹ - وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)

آزمایشگاه آموزشی - پژوهشی:

به فضایی گفته می‌شود که مجهز به وسایل آزمایشگاهی لازم باشد و مشترکاً برای امور آموزشی و امور پژوهشی در زمینه های مختلف علمی (مانند فیزیک، روانشناسی، گیاه شناسی و میکروشناسی) استفاده شود.
(۱۳۷۹ - وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)

آزمایشگاه تشخیص پزشکی:

واحدی است که برطبق مجوز وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تاسیس شده و در آن آزمایش‌های بیولوژیکی، میکروبیولوژی، سرولوژی، بیوشیمیایی، ایمنوهماتولوژی، خون‌شناسی، بیوفیزیکی، سلول‌شناسی، بافت‌شناسی، ژنتیک سلولی و ملکولی و سایر آزمایش‌ها بر روی مواد و نمونه‌های حاصل از بدن انسان با هدف به دست آمدن اطلاعات جهت تشخیص، پیشگیری یا پیگیری درمان و یا ارزیابی و سنجش سلامت انجام می‌شود و شامل دو بخش بالینی و تشریحی است.
(۱۳۸۴ - وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

آزمایشگاه تشخیص پزشکی بالینی:

آزمایشگاه تشخیص پزشکی است که دارای یک یا تمام بخش‌های مربوط به آزمایشگاه تشخیص پزشکی به جز فعالیت‌های مربوط به آزمایشگاه تشخیص پزشکی تشریحی می‌باشد.
(۱۳۸۴ - وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

آزمایشگاه تشخیص پزشکی تشریحی:

آزمایشگاه تشخیص پزشکی است که جهت تشخیص بیماری‌ها از طریق انجام آزمایش‌های سلول‌شناسی و بافت‌شناسی بر روی نمونه‌های به دست آمده از بدن انسان (زنده و مرده) سروکار دارد و ممکن است از روش‌های متنوعی برای این منظور استفاده نماید.
(۱۳۸۴ - وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

آزمایشگاه پژوهشی:

به مکانی گفته می‌شود که مجهز به وسایل آزمایشگاهی لازم برای انجام آزمایش‌های پژوهشی در زمینه‌های علمی مرتبط می‌باشد.
(۱۳۸۴ - وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)

آسایشگاه:

واحدی است که حداقل دارای پانزده (۱۵) تخت و تسهیلات و خدمات عمومی لازم بوده و دارای یک یا چندین بخش اختصاصی همراه با گروه پزشکان متخصص در رشته‌های مذکور می‌باشد مانند: مجذومین، مسلولین و معتادین.
(۱۳۷۹ - سازمان بهزیستی کشور)

آسایشگاه سالمندان معلول:

مؤسسه‌ای است که برای نگهداری و ارائه خدمات مراقبتی و توانبخشی به سالمندان معلول و نیازمند طبق ضوابط و مقررات سازمان بهزیستی کشور تأسیس و اداره می‌شود.
(۱۳۷۹ - سازمان بهزیستی کشور)

آسیب دیده اجتماعی:

به فردی گفته می‌شود که در نتیجه نارسایی‌ها و ناهنجاری‌های تربیتی و اجتماعی و وضع نامساعد خانوادگی دچار ناهنجاری‌های رفتاری و اخلاقی شده باشد. مانند: کودکان بزهکار، معتادان و زنان ویژه.
(۱۳۷۹ - سازمان بهزیستی کشور)

آسیب دیده ناشی از حوادث:

به فرد یا خانواری گفته می‌شود که بر اثر حوادث طبیعی یا غیرطبیعی از لحاظ اقتصادی یا جسمی دچار آسیب شده است.
(۱۳۸۶ - کمیته امداد امام خمینی)

آسیب دیده ورزشی:

ورزشکاری است که تحت پوشش کمیته خدمات درمانی فدراسیون پزشکی - ورزشی کشور در حین فعالیت‌های ورزشی و یا فعالیت‌های وابسته آن، تحت نظارت مسئولین ذیصلاح ورزشی، مصدوم شده باشد.
(۱۳۸۶ - سازمان تربیت بدنی)

آموزش رسمی:

مجموعه آموزش‌هایی است که شخص در نظام آموزشی، اعم از دولتی و غیردولتی، کسب کرده و مدرک مورد قبول وزارت آموزش و پرورش، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری یا دیگر موسسات دولتی را دریافت می‌کند.
(۱۳۷۹ - وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)

آموزش ضمن خدمت عام:

آموزشی است که براساس استانداردها و برنامه‌های از پیش تعیین شده توسط سازمان مجری در طول سنوات خدمت کارگران و کارکنان به آنان داده می‌شود.
(۱۳۸۳ - وزارت کار و امور اجتماعی)

آموزش ضمن خدمت خاص:

آموزشی است که برحسب مورد برای رفع کمبودهای آموزشی یا ارتقای مهارت کارکنان یک سازمان به صورت یک برنامه خاص تهیه، تدوین و اجرا می شود. برنامه این آموزش براساس سفارش سازمان نیازمند، توسط سازمان آموزش دهنده تهیه، تدوین و اجرا می شود .
(۱۳۸۳- وزارت کار و امور اجتماعی)

آموزش ضمن کار:

آموزشی است که به منظور افزایش مهارت شاغلان، در محل کار و در حین انجام کار واقعی و بدون جدا کردن شاغل از محل کار و در طول سنوات خدمت نیروی کار به آنان ارائه میشود و شامل آموزشهای ضمن خدمت عام و خاص است.
(۱۳۸۳- وزارت کار و امور اجتماعی)

آموزش عالی:

یکی از سطوح نظام آموزشی است که شرط ورود به آن طی دوره پیش دانشگاهی یا پایان تحصیلات چهارساله متوسطه میباشد. فارغ التحصیلان این سطح از آموزش به اخذ مدرک کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ارشد، دکترای حرفه ای، دکترای تخصصی و فوق تخصصی نایل می شوند.
(۱۳۷۹- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)

آموزش عمومی:

آموزش هایی است که در دوره های پیش دبستانی، ابتدایی، راهنمایی تحصیلی و همچنین دوره های سوادآموزی به آموزش گیرندگان ارائه می شود. این آموزش ها به لحاظ اینکه منجر به کسب مهارت خاصی نمی گردد، عمومی تلقی می شود.
(۱۳۷۹- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)

آموزش غیر حضوری:

آموزشی است که شخص در نظام آموزشی اعم از دولتی و غیردولتی بدون الزام شرکت در کلاس از طریق کلاسهای رفع اشکال و یا با استفاده از وسایل ارتباط جمعی به یادگیری مشغول می شود.
(۱۳۸۴- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)

آموزش غیررسمی:

ارتباط سازمان یافته و پایداری که به منظور حصول یادگیری طراحی شده و خارج از نظام آموزشی عادی مدرسه ای و دانشگاهی ارائه شود، آموزش غیررسمی نامیده می شود.
(وزارت علوم، تحقیقات و فناوری) - ۱۳۷۹

آموزش فنی و حرفه ای:

آموزشی است که به منظور ایجاد مهارت و توانایی برای احراز شغل و یا افزایش مهارت در نظام رسمی آموزش یا نظام غیر رسمی به صورت خصوصی یا دولتی ارائه می شود و منجر به کسب مدرک تحصیلی رسمی یا گواهینامه مهارت میگردد.
(وزارت کار و امور اجتماعی) - ۱۳۸۳

آموزش پودمانی:

نوعی از آموزشهای گسسته می باشد که در آن تخصص های عملی و یا مهارتهای شغلی در قالب برنامه های مستقل ارائه می شود و در نهایت به صدور مدرک تحصیلی (کاردانی پودمانی) منجر می شود.
(وزارت علوم، تحقیقات و فناوری) - ۱۳۸۴

آموزش شکده:

موسسه آموزش عالی است که برای ارائه آموزش درمقطع کاردانی طبق ضوابط معین تاسیس میشود.
(وزارت علوم، تحقیقات و فناوری) - ۱۳۸۴

آموزشگاه:

به موسسه ای گفته می شود که با کسب مجوز و براساس برنامه ای مدون اقدام به آموزش می کند.
(وزارت آموزش و پرورش) - ۱۳۷۹

آموزشگاه آزاد:

موسسه ای خصوصی (غیردولتی) است که باکسب مجوز اقدام به آموزش غیر رسمی علمی، هنری و مهارتی میکند. (۱۳۷۹- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)

ابزار و وسایل کار بادوام:

کلیه ابزار و وسایلی است که عمر تولیدی آن‌ها بیشتر از یک سال است و فقط با استفاده از نیروی انسان برای تولید کالا یا عرضه خدمت به کار گرفته می‌شود. (۱۳۷۹- وزارت صنایع و معادن)

ابزار و وسایل کار کم دوام:

ابزار و وسایلی است که عمر آن‌ها معمولاً کمتر از یک سال است. (۱۳۷۹- وزارت صنایع و معادن)

اتاق بهداشت:

مکانی در مدرسه است با توجه به استانداردهای آیین‌نامه بهداشت محیط (ماده ۳۰) طبق شرایط خاص و با تجهیزات معین به منظور ارائه خدمات و آموزش مراقبت‌های اولیه بهداشت، کمک‌های اولیه و خدمات مشاوره‌ای به کارکنان و دانش‌آموزان تحت نظر مربی بهداشت ایجاد می‌شود. (۱۳۸۳- وزارت آموزش و پرورش)

اتاق مشاوره:

مکانی است در مدرسه با شرایط و تجهیزات مناسب (دوراز سروصدا، تردد، دیدمستقیم افراد، بارنگ، نور و دمای مناسب و ابزارهای تخصصی لازم) که در آن مشاور به ارائه خدمات راهنمایی و مشاوره می‌پردازند. (۱۳۸۳- وزارت آموزش و پرورش)

اثاثیه و لوازم اداری:

شامل کلیه لوازم و تجهیزاتی است که عمر آن‌ها بیش تر از یک سال و برای انجام امور اداری بکار گرفته می‌شود. (۱۳۷۹- مرکز آمار ایران)

اراضی وقفی:

به آن دسته از اراضی گویند که توسط مالک جهت امر خاصی در نظر گرفته شده و عین آن قابل فروش نبوده و صرفاً منافع آن در جهت مورد نظر مالک که امور خیریه می‌باشد صرف می‌گردد.
(۱۳۷۹- وزارت مسکن و شهرسازی)

ارز:

در مفهوم محدود آن پول رایج کشورهای خارجی و در مفهوم وسیع آن کلیه وسایل پولی پرداختی در مبادلات بین‌المللی است. ارز، در مفهوم وسیع آن منحصر به اسکناس نبوده بلکه اسنادی از قبیل چک، سفته و برات را نیز شامل می‌شود.
(۱۳۷۹- بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران)

ارز دانشجویی:

ارزی است که براساس ضوابط نهاد بورس دهنده به دانشجویان ایرانی خارج از کشور که از بورس یا مأموریت تحصیل و یا بورسیه آزاد استفاده می‌کنند، پرداخت می‌شود.
(۱۳۸۴- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)

ارزش تولید سرانه کارکنان:

نسبت ارزش محصول به تعداد کارکنان است.
(۱۳۷۹- مرکز آمار ایران)

ارزش تولید سرانه مزد و حقوق‌بگیران:

نسبت ارزش محصول به تعداد مزد و حقوق‌بگیران است.
(۱۳۷۹- مرکز آمار ایران)

از تحت پوشش خارج شده:

مددجوی تحت پوششی که بنا به عللی مانند اشتغال بکاری از اعضای خانوار، ازدواج، فوت، مهاجرت، دریافت کمک از دیگران، مراجعت سرپرست یا نان آور و یا عدم استحقاق، از تحت پوشش سازمان ذی ربط خارج شده باشد.

(۱۳۸۶ - کمیته امداد/امام خمینی)

از کار افتاده:

به فرد شاغلی گفته می شود که به دلایل پزشکی و به تشخیص مراجع صلاحیتدار، توانایی کار کردن خود را از دست بدهد. این ناتوانی ممکن است ناشی از کار (حین انجام وظیفه) یا غیر ناشی از کار باشد.

(۱۳۷۹ - سازمان تامین اجتماعی)

از کار افتادگی جزئی:

عبارتست از کاهش قدرت کار فرد شاغل بیمه شده بنحوی که با اشتغال به کار سابق یا کاردیگری، طبق درصدهای مشخص شده در قانون فقط قسمتی از درآمد خود را بدست آورد.

(۱۳۸۳ - وزارت کار و امور اجتماعی)

از کار افتادگی کلی:

عبارتست از کاهش قدرت کار فرد شاغل بیمه شده به نحوی که نتواند با اشتغال بکار سابق یا کاردیگری، طبق درصد مشخص شده در قانون، بیش از یک سوم در آمد قبل خود را بدست آورد.

(۱۳۸۳ - وزارت کار و امور اجتماعی)

ازدواج:

نوعی عقد و پیمان قانونی یا شرعی است که بین زن و مرد برای زندگی مشترک منعقد می شود و می تواند دائم یا موقت باشد.

(۱۳۸۳ - سازمان ثبت احوال کشور)

ازدواج شهری و روستایی:

ازدواج شهری و روستایی بر حسب مکان جغرافیایی (شهر یا روستای) محل سکونت زوج تعیین می گردد.

(۱۳۸۳ - سازمان ثبت احوال کشور)

ازدواج موقت (منقطع) ثبت شده:

عقدی است که به صورت موقت و برای مدت معین انجام می‌شود و در دفاتر ازدواج ثبت می‌گردد.
(۱۳۸۳ - سازمان ثبت احوال کشور)

ازکارافتادگی:

عبارت است از تقلیل درآمد به سبب کاهش قدرت کار ناشی از حادثه یا بیماری که میزان آن برحسب درجه از کار افتادگی طبق نظر کمیسیون‌های پزشکی تعیین خواهد گردید.
(۱۳۷۹ - سازمان تامین اجتماعی)

ازکار افتاده حمایتی (غیر بیمه‌ای):

به فردی گفته می‌شود که به دلیل جسمی یا ذهنی قادر به تأمین نیازهای مادی زندگی خود نباشد و از بیمه‌های دیگر نیز کمک دریافت نکند و تحت پوشش کمک‌های سازمان‌های مددکاری قرار گرفته باشد.
(۱۳۷۹ - سازمان بهزیستی کشور)

استاندارد:

مدرکی است مبتنی بر نتایج استوار علوم در برگیرنده قواعد، راهنمایی‌ها یا ویژگی‌ها برای فعالیت‌ها یا نتایج آن‌ها به منظور استفاده عمومی و مکرر که با نظارت مراجع رسمی تهیه و به وسیله سازمان شناخته شده‌ای تصویب شده است.
(۱۳۸۶ - وزارت صنایع و معادن)

استاندارد اجباری:

اجرای اجباری استانداردهای ملی در مورد کالاها یا خدماتی اعمال می‌شود که رابطه مستقیم با ایمنی و بهداشت، محیط زیست یا تجارت خاصی بوده و با تصویب شورای عالی استاندارد باید طبق استاندارد ملی تولید و ارائه شوند.
(۱۳۸۶ - وزارت صنایع و معادن)

استاندارد تشویقی:

اجرای تشویقی استانداردهای ملی در مواردی اعمال می‌شود که تولید کننده کالا یا ارائه دهنده خدمت، داوطلبانه متقاضی تولید یا ارائه خدمت منطبق با استانداردهای ملی و علامت استاندارد می‌باشد.
(۱۳۸۶- وزارت صنایع و معادن)

استحصال سالانه آب:

مجموع مقدار آبی است که در طول مدت یک سال برای مصارف شهری از منابع تأمین آب برداشت یا پمپاژ شده است.
(۱۳۷۹- وزارت نیرو)

استحصال سرانه آب:

عبارت از میانگین روزانه مقدار آب برداشت شده از منابع برای مصارف مختلف هر نفر جمعیت شهری طی مدت یکسال است.
(۱۳۷۹- وزارت نیرو)

استعدادیابی:

فرآیندی است که از طریق برخی آزمون‌ها و معیارهای استاندارد به منظور شناسایی افراد مستعد، جهت حضور موفق در رشته‌های ورزشی انجام می‌شود.
(۱۳۸۶- سازمان تربیت بدنی)

اعتیاد:

حالتی است مضر برای فرد و اجتماع که به خاطر مصرف مداوم ماده تخدیر کننده چه طبیعی، چه مصنوعی ایجاد می‌گردد.
(۱۳۸۵- نیروی انتظامی)

اعضای خانوار معمولی:

همه افرادی که اقامتگاه معمولی مشترک دارند و علاوه بر آن «هم‌خرج» نیز هستند و معمولاً با هم غذا می‌خورند حتی اگر در زمان آمارگیری موقتاً غایب باشند، مشروط بر آنکه در محل دیگری اقامتگاه معمولی نداشته باشند، یک خانوار معمولی به حساب می‌آیند.
(۱۳۷۹- دفتر آمارهای اجتماعی اقتصادی خانوار)

اعضای سازمان جوانان هلال احمر:

جوانان داوطلبی هستند که با علاقه‌مندی از روی میل و بدون هیچ گونه چشم داشت مالی آمادگی خود را برای ارائه خدمات بشر دوستانه امدادی و عام المنفعه اعلام داشته و در جهت تحقق اهداف و وظایف جمعیت هلال احمر، در سه مقطع دانش‌آموزی، دانشجویی و آزاد همکاری می‌نمایند.
(۱۳۸۴- جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران)

اعلامیه ازدواج:

برگه‌ای است که پس از ثبت ازدواج جهت ثبت مشخصات زوجین در اسناد سجلی آنان از طرف محضر ازدواج صادر و به اداره ثبت احوال محل ارسال می‌گردد.
(۱۳۸۳- سازمان ثبت احوال کشور)

اعلامیه طلاق:

برگه‌ای است که پس از ثبت واقعه طلاق در دفترخانه ازدواج و طلاق صادر و جهت درج در اسناد سجلی زوجین به اداره ثبت احوال ارسال می‌گردد.
(۱۳۸۳- سازمان ثبت احوال کشور)

اعلامیه فوت:

برگه‌ای است که پس از ثبت فوت و تنظیم سند وفات، جهت ثبت در سند سجلی متوفی صادر و به اداره ثبت احوال محل ارسال می‌گردد.
(۱۳۸۳- سازمان ثبت احوال کشور)

اعلامیه ولادت:

برگه‌ای است که پس از ثبت ولادت و تنظیم سند ثبت کل وقایع، جهت ثبت مشخصات مولود در اسناد سجلی والدین صادر و به اداره ثبت احوال محل ارسال می‌گردد.
(۱۳۸۳ - سازمان ثبت احوال کشور)

اموال دولت:

اموالی است که توسط وزارتخانه‌ها و موسسات دولتی خریداری و یا ایجاد می‌شود و یا به هر طریق قانونی دیگر به تملک دولت درآمده یا در می‌آیند.
(۱۳۸۶ - وزارت امور اقتصادی و دارایی)

اهدایی به موقوفه:

مالی که جز در موارد اجاره، پذیره، سرقفلی، و پذیره انتقال به موقوفه اهداء می‌شود.
(۱۳۸۶ - وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی)

با سواد:

فردی است که میتواند به فارسی یا هر زبان دیگری متن ساده ای را بخواند و بنویسد، خواه مدرک رسمی داشته یا نداشته باشد.
(۱۳۸۳ - وزارت کار و امور اجتماعی)

بارمراجعه:

عبارت است از تعداد مراجعات بیمه شدگان به مؤسسات تشخیصی درمانی اعم از پزشکان، داروخانه، پاراکلینیک یا بیمارستان و دریافت خدمت یا کالای درمانی.
(۱۳۸۴ - سازمان بیمه خدمات درمانی)

بازتوان شده:

فردی است که به یک وضع و حالت رضایت بخش بدنی، عقلی، شغلی یا اجتماعی بعد از هر نوع آسیب یا بیماری می‌رسد.
(۱۳۷۹ - سازمان بهزیستی کشور)

بازنشسته:

فردی است که با احراز شرایط قانونی، از حقوق بازنشستگی بهره‌مند می‌شود.
(۱۳۷۹- سازمان بازنشستگی کل کشور)

بازنشسته فوت شده:

هر گاه بازنشسته یا از کار افتاده فوت کند و حداقل دارای ورثه مشمول دریافت وظیفه (مستمری) باشد، بازنشسته فوت شده نامیده می‌شود.
(۱۳۷۹- سازمان بازنشستگی کل کشور)

بازنشستگی:

حالتی است که بیمه شده با داشتن شرایط سنی و سنوات مقرر طبق قانون سازمان بیمه‌گر مستحق دریافت حقوق قانونی می‌باشد.
(۱۳۸۷- سازمان تامین اجتماعی)

بازنشستگی پیش از موعد:

در این نوع بازنشستگی، مستخدم (بیمه شده) قبل از رسیدن به شرایط متعارف قانون بازنشستگی، با خدمت (پرداخت حق بیمه) و شرایط سنی کمتر، براساس مصوبات قانونی خاص بازنشسته می‌شود.
(۱۳۷۹- سازمان بازنشستگی کل کشور)

بالاترین مدرک تحصیلی:

عبارت است از بالاترین مدرک تحصیلی رسمی فرد، که توسط نظام آموزشی کشور برای یک دوره، پایه یا مقطع تحصیلی به وی اعطا شده است.
(۱۳۷۹- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)

بخش مراقبت‌های ویژه ICU :

بخشی از بیمارستان است که با استفاده از نیروهای تخصصی پزشکی، پرستاری و کلیه تجهیزات، تاسیسات، تکنولوژی پزشکی و داروهای لازم مسئولیت درمان بیمارانی را که مبتلا به عوارض حاد و کشنده بوده یا در معرض صدمات خطرناک و جدی می باشند، عهده دار است.
(۱۳۸۴ - وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

بخش مراقبت‌های ویژه CCU:

بخش CCU یک بخش تخصصی پزشکی، پرستاری است که براساس موازین علمی و با استفاده از کلیه تجهیزات، تاسیسات، تکنولوژی پزشکی و داروهای لازم مسئولیت مداوا و مراقبت از بیماران مبتلا به عوارض حاد قلبی را عهده‌دار می‌باشد.
(۱۳۸۴ - وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

بستری شده:

بیماری که در بیمارستان پذیرش شده و جهت ارائه خدمات و مراقبت‌های درمانی به بخش منتقل شده باشد.
(۱۳۸۴ - وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

به کار گمارده شده:

فردی است که در اثر مجموعه فعالیت‌های برنامه‌ریزی شده موفق به کسب درآمد مشروع می‌شود.
(۱۳۸۴ - سازمان بهزیستی کشور)

بهبود یافته:

بیمار مرخص شده‌ای است که پس از انجام معالجات، بیماری او تحت کنترل درآمده و خطر شخصی و امکان انتقال بیماری وی به دیگران از بین رفته باشد.
(۱۳۷۹ - وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

بهورز:

عبارت از نیروی انسانی خانه بهداشت است. بهورز زن عمدتاً مسئول کارهای درون خانه بهداشت و بهورز مرد به طور عمده مسئول فعالیت‌های خارج از خانه بهداشت است. بهورز زن حتماً باید بومی و ترجیحاً از

همان روستای محل استقرار خانه بهداشت باشد. حداقل سن برای بهورز زن ۱۶ سال و برای بهورز مرد ۲۰ سال است. بهورزان باید با داشتن حداقل پنج کلاس سواد، دوره بلوک آموزشی رادر ۲۹۹۸ ساعت آموزش نظری، عملی و کارآموزی را طی کرده باشند و دارای گواهینامه پایان آموزش بهورزی باشند. (۱۳۷۹- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

بهیار:

به کسی گفته می‌شود که با مدرک سوم راهنمایی یا سوم متوسطه نظام قدیم وارد آموزشگاههای بهیاری شده و پس از طی دوره سه ساله موفق به دریافت مدرک دیپلم بهیاری شود. افراد دارای دیپلم متوسطه این دوره را در یک سال طی می‌کنند. (۱۳۷۹- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

بیمارروانی مزمن:

فردی است که برحسب تعاریف و معیارهای علمی و جهانی دارای بیماری‌ها و اختلالات روانی باشد و بیماری وی پیشرفت آهسته و تدریجی داشته و حداقل ۶ ماه دوام یابد. (۱۳۸۴- سازمان بهزیستی کشور)

بیمارستان:

مکانی است که با اخذ مجوز از وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با استفاده از امکانات تشخیصی، درمانی، بهداشتی، آموزشی و پژوهشی به منظور درمان و بهبودی بیماران سرپایی و بستری به صورت شبانه‌روزی تاسیس می‌گردد و به بیمارستان عمومی و تک تخصصی تقسیم می‌شود. (۱۳۸۴- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

بیمارستان تک تخصصی:

بیمارستانی است که در یک رشته تخصصی یا فوق تخصصی پزشکی فعالیت می‌کند. (۱۳۸۴- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

بیمارستان شهرستان:

واحدی است خودگردان که به صورت بیمارستان عمومی، حداقل دارای ۷ تخصص جراحی، داخلی، کودکان، زنان و زایمان، بیهوشی، رادیولوژی، آزمایشگاه و بخش‌های بستری، پلی کلینیک‌های تخصصی و اورژانس می‌باشد. این بیمارستان باید ارجاع شدگان از مراکز بهداشتی درمانی شهری و روستایی را نیز بپذیرد.
(۱۳۷۹- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

بیمارستان عمومی:

بیمارستانی است که باید حداقل دارای چهار بخش بستری شامل داخلی، جراحی عمومی، زنان و زایمان و اطفال و بخش‌های آزمایشگاه، داروخانه، رادیولوژی و فوریتهای پزشکی (اورژانس) و تغذیه باشد.
(۱۳۸۴- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

بیمارستان موقوفه:

بیمارستانی که عرصه واعیان یا اعیان آن وقف می‌باشد. (۱۳۸۶- وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی)

بیماری:

بیماری وضع غیرعادی جسمی یا روحی است که توسط انحراف از وضعیت طبیعی (سلامتی فرد) مشخص می‌شود و انجام خدمات درمانی را ایجاب می‌کند.
(۱۳۸۴- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

بیمه:

عقدی است که به موجب آن یک طرف تعهد می‌کند که در ازای دریافت پول از طرف دیگر، در صورت وقوع یا بروز حادثه، خسارت وارده بر وی را جبران کرده یا وجه معینی را بپردازد. تعهد را بیمه‌گر، طرف تعهد را بیمه‌گذار، وجهی را که بیمه‌گذار به بیمه‌گر می‌پردازد حق بیمه و آنچه را که بیمه می‌شود موضوع بیمه می‌نامند.

(۱۳۸۶- وزارت امور اقتصادی و دارایی)

بیمه انکایی:

بیمه اتکایی، قراردادی است که براساس آن یک شرکت بیمه (واگذارنده) تمام یا بخشی از تعهدات خود را در قبال حق بیمه به شرکت بیمه پذیرنده (بیمه‌گر اتکایی) واگذار و بیمه‌گر اتکایی در صورت تحقق خطر، سهم خود را از خسارت پرداخت می‌نماید.
(۱۳۸۶-وزارت امور اقتصادی و دارایی)

بیمه بیکاری:

بیمه شدگانی که مشمول قانون بیمه بیکاری تامین اجتماعی بوده و بدون میل و اراده خود بیکار شوند و آمادگی کار کردن را داشته باشند، طبق مقررات تعیین شده در قانون از مستمری ایام بیکاری بهره‌مند خواهند شد.
(۱۳۷۹- سازمان تامین اجتماعی)

بیمه درمان :

بیمه‌گردر چارچوب مقررات مصوب شورای عالی بیمه تعهد می‌کند که هزینه معالجات پزشکی بیمه‌شدگان را تامقدار مندرج در بیمه‌نامه پرداخت نماید. این بیمه برای داخل کشور بشکل گروهی و خانوادگی صادر می‌شود.
(۱۳۸۶- وزارت امور اقتصادی و دارایی)

بیمه شده:

فردی است که مشمول تعهدات مندرج در قانون سازمان بیمه‌گر می‌شود.
(۱۳۸۷- سازمان تامین اجتماعی)

بیمه شده اجباری:

بیمه شده‌ای است که به دستور کارفرما یا نماینده او در محلی به نام کارگاه کار می‌کند و مزد یا حقوق دریافت می‌کند.
(۱۳۸۷- سازمان تامین اجتماعی)

بیمه شده اصلی:

بیمه شده ای است که راسا مشمول مقررات مندرج در قانون سازمان بیمه‌گر می‌شود.

(۱۳۸۷- سازمان تامین اجتماعی)

بیمه شده بستری شهری:

کلیه افراد فاقد پوشش بیمه، از سوی سایر سازمان‌های بیمه‌گر اعم از تامین اجتماعی، نیروهای مسلح و کمیته امداد امام خمینی (ره) یا سایر صندوق‌های بیمه‌ای سازمان می‌توانند با دریافت کارت، نسبت به پوشش بیمه خود و افراد تحت تکفل در صندوق خویش‌فرمایان تحت عنوان بیمه شدگان بستری شهری اقدام نمایند و صرفاً از خدمات بستری در بیمارستان‌های دانشگاهی بهره‌مند می‌گردند.

(۱۳۸۴- سازمان بیمه خدمات درمانی)

بیمه شده بیکار:

فردی است که با پرداخت مبلغی بعنوان حق بیمه، حق استفاده از مزایای مندرج در قانون سازمان بیمه‌گر را دارد. (۱۳۸۳- وزارت کار و امور اجتماعی)

بیمه شده تبعی (خانواده بیمه شده):

شخص یا اشخاصی هستند که به تبع بیمه شده اصلی می‌توانند از مزایای مقرر در قانون سازمان بیمه‌گر استفاده کنند.

(۱۳۸۷- سازمان تامین اجتماعی)

بیمه شده خدمات درمانی:

به فردی گفته می‌شود که توسط سازمان متبوع یا شخصاً خود و افراد تبعی فرد، تحت پوشش استفاده از امکانات درمانی، خدمات درمانی در واحدهای طرف قرارداد خدمات درمانی قرار می‌گیرد.

(۱۳۷۹- سازمان بیمه خدمات درمانی)

بیمه شده روستایی:

کلیه افراد ساکن در روستا که حداقل ۶ ماه از سکونت آن‌ها در روستا گذشته و همچنین عشایر کوچ‌رو در قالب صندوق روستاییان، تحت پوشش بیمه درمان سازمان قرار گیرند.

(۱۳۸۴- سازمان بیمه خدمات درمانی)

بیمه شدگان قراردادی:

بیمه شدگان سازمان تأمین اجتماعی هستند که قرارداد خدمات درمانی با سازمان تأمین اجتماعی ندارند ولی از سایر مزایای تأمین اجتماعی بهره‌مند می‌شوند.
(۱۳۷۹ - سازمان تأمین اجتماعی)

بیمه شدگان کارکنان دولت:

کلیه افرادی که مشمول قانون استخدام کشوری می‌باشند و کسورات بازنشستگی آنان به صندوق بازنشستگی کشوری واریز می‌گردد و عائله تحت تکفل آنان در قالب این صندوق از مزایای بیمه درمان این سازمان برخوردار می‌گردند.
(۱۳۸۴ - سازمان بیمه خدمات درمانی)

بی‌همسر بر اثر طلاق:

کسی است که بر اثر طلاق بی‌همسر شده و تا زمان پرسش مجدداً ازدواج نکرده است.
(۱۳۷۹ - سازمان ثبت احوال کشور)

بی‌همسر بر اثر فوت همسر:

کسی است که همسر وی فوت شده و تا زمان پرسش مجدداً ازدواج نکرده است.
(۱۳۷۹ - سازمان ثبت احوال کشور)

پانسیون دانشجویی:

نوعی پانسیون است که با ضوابط و مجوزهای خاصی تأسیس شده و مهمانان آن عمدتاً دانشجویان هستند. معمولاً تسهیلات پیش‌بینی شده در این نوع پانسیون در مقایسه با پانسیون مسافری **Tourist Boarding House** مشابه آن، متفاوت بوده و منطبق با نیاز خاص دانشجویان است.
(۱۳۷۹ - سازمان گردشگری و میراث فرهنگی کشور)

پایان نامه:

اثری است مکتوب مبتنی بر تحقیقات علمی و عملی که توسط دانشجویان دوره کارشناسی ارشد و دکترای عمومی (حرفه ای) در پایان دوره آموزش عالی برای فراغت از تحصیل ارائه می شود .
(۱۳۸۴ - وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)

پایه تحصیلی:

قسمتی از برنامه آموزشی یک دوره راکه در یک سال تحصیلی آموزش داده میشود ، پایه تحصیلی میگویند.
(۱۳۷۹ - وزارت آموزش و پرورش)

پایگاه بهداشت:

واحدی مستقر در مناطق روستایی با بیش از ۶۰۰۰ نفر جمعیت و کلیه مناطق شهری است و جمعیتی حدود ۱۲۵۰۰ نفر را پوشش می دهد. پرسنل در آن شامل ماما، کاردان بهداشتی زن، کاردان بهداشتی مرد و خدمتگذار است.
(۱۳۸۴ - وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

پایگاه ثابت جاده‌ای:

پایگاه اورژانس ثابتی است که در شهرهای کمتر از ۵۰۰۰۰ نفر جمعیت و در جاده‌های پرترددویا پرحادثه در محدوده نقاط حادثه خیز مستقر می شود و در ارتباط با مرکز پیام ارتباطات و فرماندهی عملیات پایگاه اورژانس می باشد.
(۱۳۸۵ - وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

پایگاه ثابت شهری:

پایگاه اورژانس ثابتی است که در مراکز شهرستان‌ها، شهرهای دارای دانشگاه یا دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی و شهرهای با جمعیت بیش از ۵۰۰۰۰ نفر دایر شده است و در ارتباط با مرکز پیام و مرکز ارتباطات و فرماندهی عملیات پایگاه اورژانس می باشد.
(۱۳۸۵ - وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

پذیرفته شده تحصیلی:

به فردی گفته میشود که پس از احراز شرایط اولیه، در گزینش های علمی و عملی موفق شده و امکان تحصیل در دوره مربوط را به دست آورده باشد.
(۱۳۷۹- وزارت آموزش و پرورش)

پرداختی های غیر نقدی سالانه به کارکنان:

منظور از پرداختی های غیرنقدی سالانه به کارکنان، پرداختی های غیرنقدی کارگاه بابت تهیه غذا، تأمین مسکن و بهداشت و درمان و ... در یک سال است، که به قیمت تمام شده برای کارفرما محاسبه می شود.
(۱۳۷۹- مرکز آمار ایران)

پرداختی های نقدی ناخالص سالانه به کارکنان:

منظور از پرداختی های نقدی ناخالص سالانه به کارکنان، مجموع پرداختی های کارگاه به صورت پول در یک سال به کارکنان است. این پرداختی ها شامل بیمه های اجتماعی، بازنشستگی، مالیات ها و سایر کسور قانونی است که قبل از پرداخت کسر می شود.
(۱۳۷۹- مرکز آمار ایران)

پرستار:

به کسی گفته می شود که با مدرک دیپلم و از طریق کنکور وارد یکی از دانشکده های پرستاری شده و پس از طی دوره های مربوط، موفق به دریافت مدرک فوق دیپلم پرستاری (کاردان) ، لیسانس پرستاری (کارشناسی)، فوق لیسانس پرستاری (کارشناسی ارشد) شود .
(۱۳۷۹- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

پروانه تحقیق و توسعه:

مجوزی است که جهت دارندگان گواهی تحقیق و توسعه با حفظ شرایط لازم و طی دوره آموزشی تکمیلی ویژه مدیران تحقیق و توسعه واحدهای تولیدی صادر می شود.
(۱۳۸۶- وزارت صنایع و معادن)

پروانه ساخت مواد خوراکی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی و دارویی:

پروانه‌ای است که برای ساخت هر قلم مواد خوراکی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی و دارویی و فرآورده‌های مرتبط با آنها صادر می‌شود و در آن مشخصات کامل فرآورده درج می‌شود. این پروانه زمانی صادر می‌شود که مؤسسه از نظر شرایط فنی و بهداشتی مورد تایید وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی باشد.

(۱۳۸۵ - وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

پرونده خانوار:

هر خانوار در حوزه فعالیت‌های خانه‌های بهداشت دارای پرونده‌ای است که در آن تمامی اطلاعات مربوط به اعضای خانوار مانند: تعداد، سن، سواد، وضعیت مادر در بارداری‌ها و زایمان‌ها، وضعیت کودکان، مراقبت‌های انجام شده، بیماری‌های عمده ساکنان، تولدها، مرگ‌ها و اطلاعات مربوط به محیط خانه ثبت می‌شود.

(۱۳۷۹ - وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

پرونده در نوبت تحقیق:

پرونده‌ای است که جهت تحقیق محلی و بررسی وضعیت استحقاق یا عدم استحقاق خانوار در اختیار مددکار قرار گرفته است.

(۱۳۸۶ - کمیته امداد/ امام خمینی)

پروژه پژوهشی:

مجموعه‌ای همگونی از فعالیتهای علمی و فرهنگی در محدوده زمانی، زمانبندی و اهداف مشخص تحقیق و توسعه است که توسط مجموعه‌ای از کارکنان علمی و فنی اجرا می‌شود. پایان نامه‌های کارشناسی ارشد و دکترا نیز پروژه پژوهشی تلقی می‌شوند.

(۱۳۷۹ - وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)

پلی کلینیک:

درمانگاهی است که در چند نوع تخصص برای درمان سرپایی بیماری‌ها اقدام می‌کند.

(۱۳۷۹ - وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

پوشش سرخک نوبت اول:

وقتی است که تا قبل از ۱۲ ماهگی به کودک، یک نوبت واکسن سرخک تزریق شده باشد.
(۱۳۷۹- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

پوشش نوبت سوم واکسن OPV فلج اطفال:

وقتی است که کودک تا قبل از ۱۲ ماهگی، نوبت سوم واکسن علیه فلج اطفال را خورده باشد.
(۱۳۷۹- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

پوشش نوبت سوم واکسن DPT ثلاث:

وقتی است که تا قبل از ۱۲ ماهگی به کودک، نوبت سوم ثلاث تزریق شده باشد.
(۱۳۷۹- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

پوشش نوبت سوم واکسن علیه هیپاتیت B:

وقتی است که تا قبل از ۱۲ ماهگی به کودک، نوبت سوم واکسن علیه هیپاتیت B تزریق شده باشد.
(۱۳۷۹- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

پوشش واکسن کزاز در دوران بارداری:

پوشش واکسن کزاز در دوران بارداری، وقتی است که ایمن سازی در برابر کزاز به یکی از صورت‌های زیر انجام شده باشد:

- طی دوران بارداری یا تا دو سال قبل از آن دو نوبت واکسن کزاز زده شده باشد.
 - با هر فاصله از زایمان ۵ بار واکسن کزاز زده شده باشد.
 - یک نوبت قبل از بارداری و یک نوبت در طول بارداری واکسن زده شده باشد.
 - تا ۳ سال قبل از زایمان ۲ نوبت واکسن زده شده باشد.
 - تا ۵ سال قبل از زایمان ۳ نوبت واکسن زده شده باشد.
 - تا ۱۰ سال قبل از زایمان ۴ نوبت واکسن زده شده باشد.
- (۱۳۷۹- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

پژوهش بنیادی:

پژوهشی است که عمدتاً در جهت گسترش مرزهای دانش بدون در نظر گرفتن استفاده عملی از نتایج به دست آمده در تحقیقات انجام می گیرد، که در حال حاضر نتایج آن کاربردی نمی باشد و به دو گروه پژوهش های بنیادی محض و پژوهشهای بنیادی راهبردی تقسیم می شود.

(۱۳۸۴ - وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)

پژوهش بنیادی راهبردی:

پژوهشی است که به منظور فراهم ساختن زمینه علمی لازم برای حل مسایل جاری و آتی انجام میشود.

(۱۳۸۴ - وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)

پژوهش بنیادی محض:

پژوهشی است که بدون توجه به کاربردهای عملی و به منظور گسترش مرزهای دانش صورت می گیرد.

(۱۳۸۴ - وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)

پژوهش توسعه ای:

پژوهشی که با هدف ترویج نتایج پژوهشهای بنیادی و کاربردی به منظور استفاده در تولید مواد، فرآورده ها، وسایل، ابزار، فرایندها و روشهای جدید و یا بهبود آنها صورت می گیرد.

(۱۳۸۴ - وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)

پژوهش کاربردی:

پژوهشی است مبتنی بر دانش حاصل از تحقیقات و یا تجربیات که در جهت به کارگیری روشها، نظریه ها و الگوهای موجود برای ارایه تحلیلی از یک پدیده که ممکن است به یافتن راه حلی منجر گردد، صورت میگیرد.

(۱۳۸۴ - وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)

پژوهش (تحقیق):

مجموعه فعالیتهای منظم و برنامه ریزی شده ای است که هدف آن گسترش دانش موجود، دستیابی به دانش یا فنون جدید، حل مسایل و یا نوآوری در زمینه های مختلف است.

(۱۳۸۴ - وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)

پژوهشکده:

مؤسسه ای است که با مجوز رسمی شورای گسترش ایجاد شده و براساس روشهای علمی به فعالیتهای پژوهشی می پردازد و حداقل از مجموع سه گروه پژوهشی تشکیل می شود.
(۱۳۸۴- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)

پژوهشگاه:

مؤسسه پژوهشی است که بامجاز شورای گسترش تاسیس و حداقل از سه پژوهشکده تشکیل شده باشد.
(۱۳۸۴- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)

پژوهشگر تمام وقت:

به فردی گفته میشود که بیش از ۹۰٪ وقت خود را صرف انجام پژوهشهای علمی و فنی میکند، عضو هیئت علمی پژوهشی یا آموزشی می باشد و وظایف و نحوه ارتقاء او تابع مقررات هیئت علمی پژوهشی دانشگاهها و مؤسسات پژوهشی خواهد بود و دارای حداقل مدرک فوق لیسانس) یا معادل آن از دوره هایی غیردانشگاهی یا تجربه معادل آن به تایید مرجع رسمی مربوطه) می باشد، محققین غیر هیئت علمی مراکز تحقیقات، دانشجویان کارشناسی ارشد و دکتری که در حال انجام پایان نامه خود هستند نیز پژوهشگر تلقی میشوند. (۱۳۸۴- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)

پژوهشگر نیمه وقت:

به فردی گفته می شود که کمتر از ۹۰٪ و بیش از ۱۰٪ وقت کاری خود را صرف کمک به پژوهشهای علمی و فنی میکند، عضو هیئت علمی پژوهشی یا آموزشی در یک گروه پژوهشی یا آموزشی میباشد و وظایف و نحوه ارتقاء او تابع مقررات هیئت علمی پژوهشی یا آموزشی دانشگاهها و مؤسسات پژوهشی خواهد بود و دارای حداقل مدرک فوق لیسانس (یا معادل آن از دوره هایی غیردانشگاهی یا تجربه معادل آن به تایید مرجع رسمی مربوطه) می باشد، محققین غیر هیئت علمی مراکز تحقیقات و دانشجویان کارشناسی ارشد و دکتری که در حال انجام پایان نامه خود هستند نیز پژوهشگر تلقی می شوند.
(۱۳۸۴- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)

تاریخ ازدواج:

روز، ماه و سالی که خطبه عقد بین زوجین جاری می‌گردد.
(۱۳۸۳ - سازمان ثبت احوال کشور)

تاریخ تولد:

عبارتست از روز، ماه و سال تولد صاحب سند ثبت کل وقایع .
(۱۳۸۳ - سازمان ثبت احوال کشور)

تاریخ ثبت ازدواج:

روز، ماه و سالی که واقعه ازدواج در محضر ازدواج و یا در دفتر اسناد رسمی به ثبت می‌رسد.
(۱۳۸۳ - سازمان ثبت احوال کشور)

تاریخ ثبت تولد:

عبارت ازروز، ماه و سالی که واقعه ولادت به یکی از ادارات ثبت احوال اعلام و در سند ثبت کل وقایع ثبت می‌گردد. (۱۳۸۴ - سازمان ثبت احوال کشور)

تاریخ ثبت فوت :

روز، ماه و سالی که واقعه فوت در سند وفات به ثبت رسیده است. (۱۳۸۴ - سازمان ثبت احوال کشور)

تاریخ وقوع فوت :

روز، ماه و سال وقوع فوت. (۱۳۸۴ - سازمان ثبت احوال کشور)

تحصیلات رسمی:

رجوع شود به آموزش رسمی. (۱۳۷۹ - وزارت آموزش و پرورش)

تحصیلات غیررسمی:

رجوع شود به آموزش غیررسمی. (۱۳۷۹ - وزارت آموزش و پرورش)

تخت آی . سی . یو:

تخت‌های آی . سی . یو، تخت‌های فعالی هستند که در بخش " آی . سی . یو " قرار دارند.
(۱۳۷۹- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

تخت برای فوریت‌ها:

تختی است که جهت بستری شدن به طور موقت (حداکثر ۴۸ ساعت)، برای تشخیص و مراقبت‌های اولیه بیمار یا بستری شدن در بخش در نظر گرفته می‌شود.
(۱۳۷۹- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

تخت بیمارستانی:

به تختی گفته می‌شود که جهت بستری شدن بیماران برای دریافت خدمات درمانی در بیمارستان تعبیه شده و از امکانات تشخیصی، درمانی، پشتیبانی و خدماتی بهره‌مند باشند.
(۱۳۸۴- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

تخت ثابت:

به تخت در بیمارستان گفته می‌شود که هنگام تصویب طرح ساخت بیمارستان و یا تصویب طرح توسعه آن توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی برای بیمارستان در نظر گرفته شده باشد.
(۱۳۸۴- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

تخت فعال (تخت دایر):

به تختی در بیمارستان گفته می‌شود که دارای امکانات تشخیصی، درمانی، پشتیبانی، خدماتی و پرسنلی و آماده بستری کردن بیماران باشد.
(۱۳۸۴- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

تخت مراقبت‌های ویژه سی . سی . یو:

تخت‌های فعالی هستند که در بخش " سی . سی . یو " قرار دارند.

(۱۳۷۹- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

تخت نوزاد:

در مراکزی که خدمات زایمان ارائه می دهد (زایشگاه یا بیمارستانی که دارای بخش زنان و زایمان است) به تختی که نوزادان سالم را به طور معمول چند ساعت و حداکثر یکی دو روز پس از زایمان در آن نگهداری می کنند تخت نوزاد گویند.

(۱۳۷۹- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

تخصیص اعتبار:

عبارت است از تعیین حجم اعتباری که برای یکسال و یا دوره‌های معین در سال، جهت هزینه اجرای برنامه‌ها و عملیات و یا سایر پرداخت‌ها مورد لزوم است.

(۱۳۸۶- وزارت امور اقتصادی و دارایی)

تدوین استاندارد ملی ایران:

فرآیندی است که به منظور تعیین و تدوین ویژگی‌ها و مشخصات کالا یا خدمات یا واژگان و آیین کار مربوطه با همکاری و اجماع نظر نمایندگان معرف گروه‌های ذینفع و ذیربط در آن محصول و یا خدمت انجام می‌شود.

(۱۳۸۶- وزارت صنایع و معادن)

تصادف:

عبارتست از برخورد دو یا چند وسیله نقلیه با یکدیگر یا با شیء و یا عابر پیاده و یا حیوانات که منجر به خسارت، جرح و یا فوت گردد.

(۱۳۸۵- نیروی انتظامی)

تصفیه شیمیایی آب:

عملیاتی است که منجر به کاهش مقدار املاح محلول در آب تا حد نسبت‌های استاندارد برای آشامیدن یا شستشو می‌شود.

(۱۳۷۹- وزارت نیرو)

تصفیه فیزیکی آب:

عبارت از حذف مواد معلق در آب و کاهش کدورت آب است.
(وزارت نیرو) - ۱۳۷۹

تصفیه میکروبی آب:

عبارت از حذف عوامل بیماری‌زا در آب است.
(وزارت نیرو) - ۱۳۷۹

تعداد روزهای کار در سال:

تعداد روزهایی است که کارگاه از اول فروردین تا پایان اسفند به امر بهره‌برداری اشتغال داشته است.
(وزارت کار و امور اجتماعی) - ۱۳۷۹

تعداد ساعات کار در هر نوبت کار:

تعداد ساعاتی است که در هر نوبت کار، کارگاه فعالیت تولیدی داشته است.
(وزارت کار و امور اجتماعی) - ۱۳۷۹

تعداد فرزندان در حال حاضر زنده:

منظور از تعداد فرزندان در حال حاضر زنده، برای هر زن تعداد فرزندانی است که از وی متولد شده‌اند و در زمان پرسش زنده هستند. این فرزندان ممکن است از یک ازدواج یا از ازدواج‌های متعدد باشند و همچنین ممکن است با همین خانوار یا خانوارهای دیگری زندگی کنند.
(سازمان ثبت احوال کشور) - ۱۳۷۹

تعداد فرزندان در قید حیات:

رجوع شود به تعداد فرزندان در حال حاضر زنده. (سازمان ثبت احوال کشور) - ۱۳۷۹

تعداد فرزندان زنده به دنیا آورده:

تعداد فرزندان زنده‌ای است که از یک زن در مرجع زمانی مورد نظر متولد شده‌اند، اعم از اینکه این فرزندان در مرجع زمانی مذکور زنده باشند یا نه.
(۱۳۷۹ - سازمان ثبت احوال کشور)

تعدادنسخ پذیرفته شده از واحدهای پاراکلینیک:

مجموع نسخ ارایه شده از سوی واحدهای پاراکلینیک طرف قرارداد سازمان بیمه گر به آن سازمان بابت انجام خدمات تشخیصی برای بیمه‌شدگان تحت پوشش سازمان بیمه‌گر در محل مؤسسه طرف قرارداد و در یک دوره زمانی خاص.
(۱۳۸۴ - سازمان بیمه خدمات درمانی)

تعدادنسخ پذیرفته شده از پزشکان:

عبارت است از مجموع نسخ ارایه شده از سوی پزشکان طرف قرارداد سازمان بیمه‌گر به آن سازمان بابت ویزیت یا انجام خدمت از طرف وی برای بیمه شده تحت پوشش سازمان بیمه‌گر در محل مطب یا مؤسسه طرف قرارداد و در یک دوره زمانی خاص.
(۱۳۸۴ - سازمان بیمه خدمات درمانی)

توانبخشی:

مجموعه اقداماتی است که برای کاستن اثر ناتوانی، توانمندسازی فرد برای رسیدن به خود اتکایی و حضور در اجتماع انجام می‌شود.
(۱۳۸۳ - سازمان بهزیستی کشور)

تولد:

تولد خارج شدن کامل جنین از مادر است که این امر معمولاً پس از گذشت حداقل ۲۰ هفته از حاملگی و با وزنی بیش از ۵۰۰ گرم صورت می‌گیرد، اعم از اینکه منجر به ولادت مرده یا زنده باشد.
(۱۳۸۳ - سازمان ثبت احوال کشور)

تولد نوزاد:

عبارت است از خروج یا بیرون آوردن کامل حاصل حاملگی از مادر بدون توجه به طول دوره حاملگی؛ در صورتی که خروجی بعد از جدا شدن از مادر تنفس داشته باشد یا هر نشانه‌ای از زندگی را دارا باشد همچون ضربان قلب، نبض بند ناف یا حرکات عضلانی ارادی، چه بند ناف قطع شده باشد یا قطع نشده باشد، چه جفت جدا شده باشد یا نشده باشد.

(۱۳۷۹- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

ثبت جاری رویدادهای حیاتی:

آن دسته از رویدادهای حیاتی (تولد، مرگ ...) است که در سال وقوع به ثبت رسیده است.
(۱۳۷۹- سازمان ثبت احوال کشور)

ثبت فوت :

عبارتست از اعلام واقعه فوت توسط اعلام کننده به مامور ثبت احوال به منظور تنظیم سندوفات.
(۱۳۸۳- سازمان ثبت احوال کشور)

ثبت معوقه رویدادهای حیاتی:

آن دسته از رویدادهای حیاتی (تولد، مرگ و ...) است که بعد از سال وقوع به ثبت رسیده است.
(۱۳۷۹- سازمان ثبت احوال کشور)

ثبت ولادت :

عبارت است از اعلام واقعه ولادت توسط اعلام کننده به مامور ثبت احوال بمنظور تنظیم سندثبت کل وقایع.
(۱۳۸۳- سازمان ثبت احوال کشور)

جرم:

هرگونه فعل یا ترک فعلی که قانون برای آن مجازات تعیین کرده باشد را جرم گویند.
(۱۳۸۵- نیروی انتظامی)

جرم جنسی:

جرمی است بر خلاف عفت عمومی که موضوع آن ارتباط و آمیزش جنسی است.
(۱۳۸۵- نیروی انتظامی)

جرم رایانه ای:

به هرگونه تغییر، محو، کپی برداری، متوقف سازی، مداخله و اخلاص در داده ها، اطلاعات، برنامه ها و سیستم های رایانه ای و مخابراتی به قصد ایجاد ضرر مالی برای دیگری یا به قصد مبارزه با حکومت یا به قصد اخلاص در عملکرد سیستم، جرم رایانه ای گویند.
(۱۳۸۵- نیروی انتظامی)

جرم پزشکی و دارویی:

جرمی است که موضوع آن ارتکاب اعمال غیرقانونی مرتبط با امور پزشکی و دارویی، قصور و تخلف پزشکان و صاحبان حرف واپسته در انجام وظیفه، مداخله غیرمجاز در امور پزشکی و دارویی و تخلف از مقررات ناظر به ورود و عرضه محصولات پزشکی می باشد.
(۱۳۸۵- نیروی انتظامی)

جزوه:

نشریه غیراداری است که برحسب مورد به یک یا چند موضوع یا مسئله و رویداد خاص می پردازد. گستره توزیع جزوه معمولاً محدود به داخل سازمان ها یا گروه های محدود و خاص است.
(۱۳۷۹- وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی)

جشنواره:

جشنواره ارائه و عرضه آثار منتخب در زمینه های علمی و فرهنگی در مدت معین به صورت سازمان یافته است که به منظور اشاعه و گسترش رشته مورد نظر برگزار می شود و در آن به پدید آورندگان برترین آثار جوایزی تعلق می گیرد.
(۱۳۷۹- وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی)

جعل اسناد:

عبارت است از تغییر حقیقت نوشته یا سند یا چیزهایی مانند آن از طریق تغییر در ظاهر و شکل خارجی مانند خراشیدن، تراشیدن، الحاق یا حذف کلمات از سند و نظایر آن که عموماً همراه با آثار مشهود عملیات است و یا تغییر در مفاد و مضمون یک سند و نوشته که با آثار ظاهری و خارجی همراه نیست بلکه جاعل همزمان با تنظیم سند با موضوع یا مطالبی که سند برای آن تهیه می‌شود مفاد و مضمون آن را تغییر می‌دهد. روش اول را جعل مادی و روش دوم را جعل مفادی (معنوی) گویند.

(۱۳۸۳- سازمان ثبت احوال کشور)

جمعیت لازم‌التعلیم:

جمعیت لازم‌التعلیم به گروه سنی ۱۰-۶ ساله، ۱۳-۱۱ ساله و ۱۶-۱۴ ساله گفته میشود که به ترتیب بایستی در دوره های ابتدایی، راهنمایی و متوسطه به تحصیل مشغول باشند.

(۱۳۷۹- وزارت آموزش و پرورش)

حادثه:

رویداد غیر منتظره‌ای است که سبب توقف یا کندی فعالیت‌های فرد شود. در صورتیکه حادثه در حین انجام کار یا تهیه مقدمات آن به وقوع پیوندد ناشی از کار و در غیر این صورت غیرناشی از کار به حساب می‌آید.

(۱۳۷۹- وزارت کار و امور اجتماعی)

حادثه ناشی از کار:

به هر گونه پدیده یا اتفاق پیش بینی نشده گفته میشود که در اثر وجود شرایط نا امن یا بد طراحی شده و یا شرایط نامناسب در فرایند تولید یا روند کار پدید می‌آید.

(۱۳۸۳- وزارت کار و امور اجتماعی)

حق بیمه:

جوهی است که به حکم قانون و برای استفاده از مزایای موضوع آن به سازمان بیمه‌گر پرداخت می‌شود.

(۱۳۸۷- سازمان تامین اجتماعی)

حق بیمه‌های اجتماعی:

وجوهی است که به حکم قانون تأمین اجتماعی و برای استفاده از مزایای موضوع آن به سازمان پرداخت می‌شود. (۱۳۷۹- سازمان تأمین اجتماعی)

حق سرانه:

مبلغی است که بر مبنای خدمات مورد تعهد به مشمولین بیمه خدمات درمانی، برای هر فرد در یک ماه تعیین می‌شود و طبق ضوابط قانونی قسمتی از آن توسط خود فرد و قسمتی دیگر توسط سازمان متبوع پرداخت می‌گردد.

(۱۳۷۹- سازمان بیمه خدمات درمانی)

حق مشارکت بیمه شده:

رجوع شونده فرانشیز. (۱۳۷۹- سازمان بیمه خدمات درمانی)

حقوق بازنشستگی:

وجوهی است که به موجب قانون، ماهانه به فرد بازنشسته پرداخت می‌شود.

(۱۳۷۹- سازمان بازنشستگی کل کشور)

حقوق مستمری:

وجوهی است که طبق شرایط مقرر در قانون در موارد بازنشستگی، از کار افتادگی یا فوت برای تأمین معیشت بازماندگان بیمه شده پرداخت می‌شود.

(۱۳۷۹- سازمان تأمین اجتماعی)

خانه بهداشت:

واحدی مستقر در روستاست که غالباً چند روستای دیگر (روستاهای قمر) را نیز پوشش می‌دهد. جمعیت تحت پوشش هر خانه بهداشت با ۲ مجوز (زن و مرد) حدود ۲۰۰۰ نفر است بهورزان زن و مرد، کارکنان خانه بهداشت هستند که بومی بودن آنها (اسکان در روستای اصلی یا روستاهای قمر) از شرایط ضروری است.

(۱۳۸۴- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

خانه بهداشت ضمیمه:

عبارت است از خانه بهداشتی که در همان روستای محل استقرار مرکز بهداشتی درمانی روستایی قرارداد دارد.
(۱۳۷۹- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

خانه بهداشت فعال:

خانه بهداشت فعال، عبارت است از خانه بهداشتی که حداقل دارای یک بهورز زن باشد.
(۱۳۷۹- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

خانه سلامت:

مرکزی گفته می‌شود که دختران در معرض آسیب اجتماعی و فاقد حمایت‌های خانوادگی و اجتماعی را تحت پوشش قرار داده و از طریق ارائه خدمات، زمینه‌های کسب استقلال اقتصادی و اجتماعی را فراهم آورده و با پیشگیری از ابتلا به آسیب‌های اجتماعی آنان را یاری می‌نماید.
(۱۳۸۴- سازمان بهزیستی کشور)

خانواده:

خانواری است که رابطه کلیه اعضای آن با یکدیگر بر محور ازدواج یا زادوولد به وجود آمده باشد، اعم از اینکه زوجین یا یکی از آن‌ها در قید حیات باشند یا نباشند. فرزندخواندگی نیز در شمول این تعریف قرار می‌گیرد.
(۱۳۷۹- دفتر آمارهای اجتماعی اقتصادی خانوار)

خانواده بیمه شده:

شخص یا اشخاصی هستند که به تبع بیمه شده از مزایای موضوع قانون تأمین اجتماعی استفاده می‌کنند
(۱۳۷۹- سازمان تأمین اجتماعی)

خانوار دستجمعی:

مجموعه افرادی که به دلیل داشتن هدف یا ویژگی‌های مشترک مانند انجام خدمت وظیفه، تحصیل، بیماری روانی و ... در یک موسسه از قبیل پادگان، خوابگاه دانشجویی، آسایشگاه روانی و ... با هم زندگی می‌کنند، یک خانوار دستجمعی به حساب می‌آیند.
(۱۳۷۹- دفتر آمارهای اجتماعی اقتصادی خانوار)

خانوار معمولی:

خانوار معمولی از افرادی تشکیل می‌شود که با هم در یک اقامتگاه زندگی می‌کنند، با یکدیگر هم‌خرج هستند و معمولاً با هم غذا می‌خورند. بنابراین لازم نیست که اعضای یک خانوار حتماً با یکدیگر رابطه خویشاوندی داشته باشند. به عبارت دیگر خانوار لزوماً با خانواده یکی نیست. فردی که به تنهایی زندگی می‌کند نیز، خانوار تلقی می‌شود.
(۱۳۸۶- دفتر آمارهای اجتماعی اقتصادی خانوار)

خدمات اجتماعی:

مجموعه‌ای از تدابیر خدمات غیر بیمه‌ای است که به منظور کمک به تأمین حداقل نیازهای اساسی گروه‌های کم درآمد و نیازمند جامعه ارائه می‌شود.
(۱۳۷۹- کمیته امداد امام خمینی)

خدمات امدادی:

اقداماتی است که از طریق آموزش و تدارکات، اجرای عملیات امداد و نجات در کوتاه مدت (حداکثر ۴۵ روز) انجام می‌شود و شامل تأمین سرپناه، غذا، پوشاک و مراقبت‌های درمانی و بهداشتی است.
(۱۳۸۴- جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران)

خدمات توانبخشی:

به مجموعه‌ای از خدمات پزشکی، آموزشی، حرفه‌ای و اجتماعی گفته می‌شود که در جهت بهبود و به حداکثر رساندن توانایی‌های موجود در فرد معلول به کار گرفته می‌شود.
(۱۳۷۹- سازمان بهزیستی کشور)

خدمات حمایتی مددجویان:

به حمایت های مددکاری، مشاوره‌های و مالی که به مددجویان ارایه می‌شود، اطلاق می‌گردد.
(۱۳۸۴ - جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران)

خدمات سرپایی:

مجموعه خدمات ارایه شده به بیمار که به صورت سرپایی صورت پذیرفته و نیاز به بستری و اقامت بیمار در بیمارستان نمی‌باشد و شامل ویزیت و خدمات پزشکان، پاراکلینیک، دارو و توانبخشی است.
(۱۳۸۴ - سازمان بیمه خدمات درمانی)

خدمات مددکاری:

مجموعه خدماتی مانند مصاحبه، مشاوره و بازدید منزل را که منجر به شناخت نیازها و مشکلات مددجویان و پیش‌بینی راه حل مناسب و اقدام برای رفع مشکل آنان می‌شود، خدمات مددکاری گویند.
(۱۳۷۹ - سازمان بهزیستی کشور)

خلاصه رونوشت سند وفات:

برگه‌ای است حاوی خلاصه‌ای از مشخصات فرد متوفی که از روی سندوفات صادر و تحویل متقاضی می‌گردد.
(۱۳۸۳ - سازمان ثبت احوال کشور)

خون دهنده مردود:

به فردی گفته می‌شود که برای اهدای خون به سازمان انتقال خون مراجعه می‌کند ولی به دلایل مختلف پزشکی موفق به اهدای خون نمی‌شود.
(۱۳۷۹ - سازمان انتقال خون ایران)

خون کامل:

خونی است که حاوی کلیه عناصر خون (گلبول قرمز - پلاسما - گلبول سفید) بوده و بدون هیچ‌گونه تغییری و بهمان شکل اولیه از اهدا کننده گرفته شده است.
(۱۳۸۴ - سازمان انتقال خون ایران)

خون ناقص:

به خونی گفته می‌شود که در موقع خونگیری به دلایلی مانند بند آمدن رگ یا سرگیجه خون‌دهنده، عمل خونگیری نیمه کاره متوقف می‌شود و در نتیجه، آن کیسه خون مورد استفاده قرار نمی‌گیرد.
(۱۳۷۹ - سازمان انتقال خون ایران)

خونگیری:

فرایندی است که در طی آن افراد داوطلب و مراجعه کننده جهت اهدای خون، در صورتی که واجد شرایط لازم (طبق استانداردهای علمی برای جمع‌آوری خون) باشند و تهیه از خون آن‌ها فاقد خطر و آسیب برای گیرنده و یا دهنده خون شناخته شود، نسبت به خونگیری از آن‌ها در کیسه‌های حاوی ماده ضد انعقاد و نگهدارنده ۱-CPDA و ... اقدام می‌شود.
(۱۳۸۴ - سازمان انتقال خون ایران)

داروخانه:

موسسه‌ای است پزشکی که با اخذ پروانه مخصوص از کمیسیون قانونی ماده ۲۰، تاسیس شده و با داشتن مسئول فنی واجد شرایط به ارائه خدمات دارویی و عرضه دارو، شیر خشک، مکمل غذایی رژیمی، غذاهای کمکی شیرخواران، لوازم مصرفی پزشکی و فرآورده‌های آرایشی و بهداشتی مجاز مبادرت می‌نماید.
(۱۳۸۴ - وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

دانش آموخته :

فردی است که یکی از مقاطع تحصیلی را با موفقیت پشت سر گذاشته و استحقاق دریافت مدرک تحصیلی مربوطه را داراست.
(۱۳۸۴ - وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)

دانش آموز با اختلالات رفتاری :

به دانش‌آموزی گفته می‌شود که علی‌رغم دارا بودن هوش مرزی و یا بالاتر، رفتار اجتماعی - عاطفی وی از حیث فراوانی، شدت، مداومت و شرایط ظهور، تفاوت معنی‌داری با رفتار افراد همسن خود داشته و این امر مانع استفاده او از آموزش و پرورش عادی گردد.

(۱۳۸۳ - وزارت آموزش و پرورش)

دانش آموز با ناتوانایی های یا دگیری خاص :

به دانش آموزی گفته می شود که با وجود برخورداری از هوش طبیعی و نداشتن نقایص حسی، آسیب های شدید مغزی و مشکلات شدید اجتماعی _ عاطفی، قادر به بهره گیری کامل از امکانات آموزش و پرورش عادی نبوده و در یک یا چند ماده درسی ضعف محسوس و مشهود داشته باشد. (۱۳۸۳ - وزارت آموزش و پرورش)

دانش آموز عقب مانده ذهنی :

به دانش آموزی گفته می شود که عملکرد عمومی هوش او به طور « معنی دار » یا قابل ملاحظه ای پایین تر از میانگین باشد و با مشکلاتی در رفتار سازشی توأم بوده و در دوران رشد پدیدار شده باشد. کودکان عقب مانده ذهنی از نظر آموزشی به سه گروه « آموزش پذیر »، « تربیت پذیر » و « حمایت پذیر » تقسیم می شوند که سازمان آموزش و پرورش استثنایی مسئولیت تعلیم و تربیت دانش آموزان عقب مانده ذهنی « آموزش پذیر » را بر عهده دارد.
(۱۳۸۳ - وزارت آموزش و پرورش)

دانش آموز معلول جسمی - حرکتی :

به دانش آموزی گفته می شود که علیرغم دارا بودن بهره هوشی مرزی و بالاتر، دچار معلولیت در اندام های فوقانی (دست ها) یا تحتانی (پاها)، یا هر دو بوده به طوری که با خدمات توانبخشی مؤثر می تواند از امکانات آموزشی عادی بهره مند شوند.
(۱۳۸۳ - وزارت آموزش و پرورش)

دانش آموز نابینا :

به دانش آموزی گفته می شود که فاقد بینایی بوده یا میزان باقیمانده بینایی او علی رغم استفاده از وسایل کمک بینایی « به حدی کم و محدود باشد که ایجاب نماید آموزش وی از طریق روش های آموزشی ویژه نابینایان و « خط بریل » صورت پذیرد. حداکثر « حدت بینایی » اصلاح شده چنین دانش آموزی از ۲۰/۲۰۰ (بیست دو بیستم) کمتر بوده یا زاویه دید او در بزرگترین قطر از ۲۰ درجه بیشتر نیست.
(۱۳۸۳ - وزارت آموزش و پرورش)

دانش آموزان‌شنا :

به دانش آموزی گفته می‌شود که با میزان باقیمانده شنوایی خود علی‌رغم استفاده از وسایل « کمک شنوایی » نتواند گفتار دیگران را از طریق حس شنوایی بشنود، به عبارتی میزان ناتوانی حس شنوایی او ۷۰ دسی‌بل یا بیشتر بوده و لذا از فراگیری زبان پیرامون خود از طریق حس شنوایی محروم است.
(۱۳۸۳ - وزارت آموزش و پرورش)

دانش آموز نیمه بینا :

به دانش آموزی گفته می‌شود که میزان باقیمانده بینایی او با استفاده از وسایل « کمک بینایی » به حدی کم و محدود است که قادر به استفاده از خطوط کتاب‌های عادی نبوده و برخورداری وی از آموزش و پرورش مستلزم استفاده از وسایل « کمک بینایی » مخصوص و کتاب‌های « درشت خط » باشد. حداکثر « حدت بینایی » اصلاح شده چنین دانش آموزی از ۲۰/۲۰۰ (بیست دو بیستم) بیشتر و از ۲۰/۷۰ (بیست هفتم) کمتر است.
(۱۳۸۳ - وزارت آموزش و پرورش)

دانش آموز نیمه شنوا :

به دانش آموزی گفته می‌شود که میزان باقیمانده شنوایی او حتی با استفاده از وسایل « کمک شنوایی » و بهره‌گیری از راهنمایی‌های آموزشی، برای دریافت مطالب شنیداری و گفتاری کافی نبوده و میزان ناتوانی حس شنوایی‌اش بین ۳۵ تا ۶۹ دسی‌بل باشد.
(۱۳۸۳ - وزارت آموزش و پرورش)

دانش آموز چند معلولیتی:

به دانش آموزی گفته می‌شود که دارای دو یا چند مورد از انواع معلولیت‌های ذهنی، شنوایی، بینایی، جسمی و رفتاری است به طوری که بدون استفاده از خدمات و آموزش ویژه قادر به استفاده از آموزش و پرورش عادی یا گروه تک معلولیتی نباشد.
(۱۳۸۳ - وزارت آموزش و پرورش)

دانش آموز خاص:

از نظر آموزشی به دانش آموزی گفته می شود که از نظر ذهنی (هوشی) ، جسمی ، عاطفی و اجتماعی ، تفاوت قابل ملاحظه ای با افراد همسن خود داشته و این تفاوت به حدی است که بر خورداری آنان از آموزش و پرورش ، مستلزم تغیری راتی (متناسب باویژگی های این دانش آموزان) در برنامه ها ، محتوا ، روشها ، مواد و فضای آموزشی عادی و ارائه خدمات آموزشی و توانبخشی ویژه به آنان باشد.

(۱۳۸۳- وزارت آموزش و پرورش)

دانش پذیر:

داوطلبی است که شرایط ورود به دوره های فراگیر آموزش عالی را دارد و در موعد مقرر نسبت به ثبت نام در دوره های فراگیر اقدام کرده است.

(۱۳۸۴- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)

دانشجو:

به فردی اطلاق میشود که در یکی از دانشگاهها، مراکز آموزش عالی و یا پژوهشی به تحصیل در یکی از رشته های مصوب شورای گسترش اشتغال دارد.

(۱۳۸۴- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)

دانشجوی بورسیه:

به فردی گفته میشود که در یکی از دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی (داخل یا خارج از کشور و یا بورسیه تددی) با رعایت ضوابط معین و با استفاده از تسهیلات نهاد بورس دهنده به تحصیل اشتغال دارد .

(۱۳۸۴- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)

دانشجوی بورسیه تددی :

دانشجوی بورسیه ای است که در یکی از دانشگاه های خارج از کشور ثبت نام نموده و حداقل نیمی از دوره تحصیلی خود را در داخل کشور، تحت نظر استاد راهنمای داخلی می گذراند و پس از فراغت از تحصیل، مدرک خود را از دانشگاه خارجی دریافت می نماید.

(۱۳۸۴- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)

دانشجوی خارج از کشور:

به فردی اطلاق میشود که با توجه به ضوابط تعیین شده از سوی شورای گسترش در یکی از دانشگاه های خارج از کشور به تحصیل اشتغال دارد.
(وزارت علوم، تحقیقات و فناوری) (۱۳۸۴)

دانشجوی خارجی:

فردی است که ملیت و تابعیت غیر ایرانی داشته و در یکی از دانشگاهها، مراکز آموزش عالی و یا پژوهشی به تحصیل در یکی از رشته های مصوب شورای گسترش اشتغال دارد .
(وزارت علوم، تحقیقات و فناوری) (۱۳۸۴)

دانشکده:

موسسه ای است که با مجوز رسمی شورای گسترش در دانشگاهها و یا به صورت مستقل تاسیس و حداقل در سه رشته تحصیلی فعالیت می نماید .
(وزارت علوم، تحقیقات و فناوری) (۱۳۸۴)

دانشگاه:

موسسه ای است که با هدف ترویج، ارتقا دانش و تربیت نیروی انسانی در زمینه های مختلف علوم و فنون به ارایه آموزش عالی وانجام پژوهش پرداخته و با ضوابط شورای گسترش حداقل از سه دانشکده تشکیل شده باشد .
(وزارت علوم، تحقیقات و فناوری) (۱۳۸۴)

در حال تحصیل:

به فردی گفته میشود که طبق برنامه های رسمی آموزشی کشور به تحصیل اشتغال دارد.
(وزارت آموزش و پرورش) (۱۳۷۹)

درآمد اختصاصی دولت:

عبارت است از درآمدهایی که به موجب قانون برای مصرف و یا مصارف خاص در بودجه کل کشور تحت عنوان درآمد اختصاصی منظور می گردد.
(وزارت امور اقتصادی و دارایی) (۱۳۸۶)

درآمد خانوار، درآمد خالص خانوار، درآمد ناخالص خانوار:

عبارت است از وجوه و ارزش پولی کالاها و خدماتی که در برابر کار انجام شده یا سرمایه به کار افتاده یا از طریق منابع دیگر مانند حقوق بازنشستگی و درآمد حاصل از دارایی، به خانوار تعلق گرفته باشد. دریافت های اتفاقی از مؤسسات و نهادها از قبیل خسارات دریافتی از بیمه، استثنائاً، درآمد خانوار منظور می شود. وام های دریافتی، وصول مطالبات، ارث، فروش دارایی ها و برداشت از پس انداز، درآمد خانوار منظور نمی شود. در صورتی که از درآمد خانوار مالیات و بازنشستگی کسر شود «درآمد خالص خانوار»، در غیر این صورت «درآمد ناخالص خانوار» می باشد.

(۱۳۷۹- مرکز آمار ایران)

درآمد دولت:

منظور آن دسته از داد و ستد های بخش دولتی است که ارزش خالص را افزایش می دهد

(۱۳۸۶- وزارت امور اقتصادی و دارایی)

درآمد عمومی:

عبارت است از درآمدهای وزارتخانه ها، مؤسسات دولتی و مالیات و سود سهام شرکتهای دولتی و درآمدهای حاصل از انحصارات و مالکیت و سایر درآمدهایی که در قانون بودجه کل کشور تحت عنوان درآمد عمومی منظور می شود.

(۱۳۸۶- وزارت امور اقتصادی و دارایی)

درآمد غیر پولی خانوار:

عبارت است از ارزش پولی کالاها و خدماتی که در برابر کار انجام شده یا سرمایه به کار افتاده یا از طریق منابع دیگر مانند حقوق بازنشستگی و درآمد حاصل از دارایی، به خانوار تعلق گرفته باشد.

(۱۳۷۹- مرکز آمار ایران)

درآمد مزد و حقوق بگیری:

عبارت است از کلیه وجوه و ارزش پولی کالاها و خدماتی که به اعضاء شاغل مزد و حقوق بگیر خانوار تعلق گرفته است. (۱۳۷۹- مرکز آمار ایران)

درآمد ناخالص ملی / CNI محصول ناخالص ملی GNP:

عبارت است از حاصل جمع درآمدهای اولیه قابل دریافت توسط واحدهای نهادی مقیم یک کشور در یک دوره زمانی معین. به عبارت دیگر، درآمد ناخالص ملی از حاصل جمع جبری محصول ناخالص داخلی با خالص درآمد از خارج به دست می آید که محصول ناخالص ملی (GNP) نیز نامیده می شود. (۱۳۷۹- مرکز آمار ایران)

درآمد پولی خانوار:

عبارت است از وجوهی که در برابر کار انجام شده یا سرمایه به کار افتاده یا از طریق منابع دیگر مانند حقوق بازنشستگی و درآمد حاصل از دارایی، به خانوار تعلق گرفته باشد. (۱۳۷۹- مرکز آمار ایران)

درمان غیر مستقیم:

به روشی که سازمان تامین اجتماعی تعهدات درمانی خود را از طریق خرید خدمات درمانی انجام می دهد، گفته می شود. (۱۳۸۷- سازمان تامین اجتماعی)

درمان مستقیم:

خدمات درمانی که به بیمه شدگان، در مراکز درمانی متعلق به سازمان بیمه گر ارائه می شود. (۱۳۸۷- سازمان تامین اجتماعی)

درمانگاه:

مکانی است که با اخذ مجوز از وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به صورت شبانه روزی بیماران سرپایی را برای درمان می پذیرد و بر حسب نوع فعالیت به درمانگاه عمومی و تخصصی تقسیم می شود. (۱۳۸۴- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

درمانگاه تخصصی:

درمانگاهی است که به منظور ارائه خدمات تشخیصی و درمانی در یکی از رشته‌های تخصصی پزشکی مانند قلب و عروق و یا تشخیص و درمان یک یا چند بیماری مشخص مانند دیابت که متخصصین رشته‌های مختلف در آن همکاری می‌کنند، طبق ضوابط موضوع آیین‌نامه‌های مربوطه تاسیس می‌شود.
(وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی) (۱۳۸۴)

درمانگاه عمومی:

درمانگاهی است که بمنظور ارائه خدمات تشخیصی و درمانی در بیش از یک رشته تخصصی عمومی فعالیت دارد. (وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی) (۱۳۸۴)

درمانگاه موقوفه:

درمانگاهی که عرصه و اعیان یا اعیان آن وقف است.
(وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی) (۱۳۸۶)

درمانگاه وابسته به مکان مذهبی:

درمانگاهی متعلق به مکان مذهبی که برای ارائه خدمات پزشکی به مراجعان احداث شده است.
(وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی) (۱۳۸۶)

دفعات ازدواج زوجین:

تعداد دفعاتی که هر کدام از زوجین اقدام به ازدواج (اعم از دایم و یا موقت) نموده‌اند.
(سازمان ثبت احوال کشور) (۱۳۸۳)

دوره آموزشی:

برنامه آموزشی مدونی که در طی دوره زمانی معین با هدف ارتقاء دانش، تغییر در نگرش، رفتار و ایجاد مهارت یا تخصص در آموزش گیرندگان اجرا می‌شود و طبق ضوابط معین منجر به صدور گواهینامه پایان دوره می‌شود.
(وزارت علوم، تحقیقات و فناوری) (۱۳۸۴)

دوره تحصیلی:

دوره آموزشی رسمی است که منجر به اخذ گواهینامه تحصیلی می شود.
(۱۳۷۹- وزارت آموزش و پرورش)

دوره حول تولد:

عبارت است از دوره‌ای در فاصله بعد از کامل شدن ۲۲ هفتگی (۱۵۴ روزه گی حاملگی) هنگامی که وزن در زمان تولد به طور معمول ۵۰۰ گرم خواهد بود) تا پایان هفت روز بعد از تولد .
(۱۳۷۹- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

دوره دکتری تخصصی :

یکی از دوره های نظام آموزش رسمی است که شرط ورود به آن دارا بودن گواهینامه پایان دوره دکتری حرفه ای یا کارشناسی ارشد و قبولی در آزمونهای مربوط است. به فارغ التحصیلان این دوره گواهینامه دکتری تخصصی اعطا می شود .
(۱۳۷۹- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)

دوره دکتری حرفه ای :

یکی از دوره های نظام آموزش رسمی است که شرط ورود به آن دارا بودن گواهینامه پایان دوره متوسطه و قبولی در آزمونهای مربوط است. به فارغ التحصیلان این دوره گواهینامه دکتری حرفه ای اعطا می شود. این گواهینامه هم‌تراز کارشناسی ارشد محسوب میشود .
(۱۳۷۹- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)

دوره کاردانی :

یکی از دوره های نظام آموزش رسمی است که شرط ورود به آن اتمام دوره متوسطه یا پیش دانشگاهی و قبولی در آزمونهای مربوط و سایر ضوابط است . به فارغ التحصیلان این دوره آموزشی مدرک کاردانی اعطا میشود. این دوره ممکن است با دوره متوسطه به صورت پیوسته نیز برگزار شود.
(۱۳۷۹- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)

دوره کارشناسی:

یکی از دوره های نظام آموزش رسمی است که شرط ورود به آن دارا بودن گواهینامه پایان دوره متوسطه یا کاردانی و قبولی در آزمونهای مربوط است. به فارغ التحصیلان این دوره گواهینامه کارشناسی اعطا می شود. (۱۳۷۹- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)

دوره کارشناسی ارشد:

یکی از دوره های نظام آموزشی رسمی است که شرط ورود به آن دارا بودن گواهینامه پایان دوره کارشناسی و قبولی در آزمونهای مربوط است. به فارغ التحصیلان این دوره گواهینامه کارشناسی ارشد اعطا می شود. این دوره ممکن است با دوره کارشناسی به صورت پیوسته برگزار گردد. (۱۳۷۹- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)

دوره های نوبت دوم (شبانه):

دوره هایی است که دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی با استفاده از فضاهای کالبدی وامکانات بلااستفاده در ساعات بعدازظهر و در مقابل دریافت هزینه های تحصیلی از دانشجو با کسب مجوز از شورای گسترش برگزار مینمایند. (۱۳۸۴- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)

دوره فراگیر:

به دوره ای گفته میشود که افراد علاقمند به آموزش عالی بدون شرکت در آزمون سراسری با رعایت مقررات مربوط در آن پذیرفته می شوند و پس از احراز حد نصاب علمی لازم در دروس تعیین شده به عنوان دانشجو محسوب می شوند. (۱۳۸۴- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)

دوره پیش دانشگاهی:

دوره تحصیلی یک ساله است که دانشآموزان پس از اتمام دوره متوسطه و احراز شرایط و ضوابط به آن وارد شده و پس از طی این دوره میتوانند در آزمون سراسری ورود به دانشگاه ها شرکت کنند. (۱۳۷۹- وزارت آموزش و پرورش)

راديو دارو:

فراورده‌های راديو اکتیوی که جهت درمان ویا تشخیص بیماری‌های خاص، بصورت تزریقی یا خوراکی به کار برده می‌شود.

(۱۳۸۷- سازمان انرژی اتمی)

راديو لوژی:

به محلی گفته می‌شود که طبق مجوز وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تاسیس شده و در آن آزمایش‌های پرتوشناسی انجام ویا با استفاده از انرژی به صورت اشعه، بیماری‌ها تشخیص داده می‌شود.

(۱۳۷۹- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

راديو گرافی:

عکسبرداری به کمک پرتوهای گاما و ایکس که مصارف پزشکی و صنعتی و ... دارد.

(۱۳۸۷- سازمان انرژی اتمی)

راه روستایی:

به راهی اطلاق می‌شود که ارتباط مراکز تولید روستایی و اتصال آن به راه‌های فرعی و اصلی کشور را برقرار کند. (۱۳۸۴- وزارت راه و ترابری)

رساله دکترا:

اثری است مکتوب مبتنی بر فعالیتهای سازمان یافته علمی - پژوهشی که توسط دانشجویان دوره دکترا در زمینه های خاص انجام و منجر به یک نوآوری شده و در پایان یک دوره آموزش عالی ارایه میشود.

(۱۳۸۴- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)

رشته تحصیلی:

یکی از شعب فرعی گروهها یا شاخه های تحصیلی است که دارای موضوع، محتوا و برنامه درسی مشخص بوده و حداقل به ایجاد یک کارایی، مهارت یا فن در زمینه ای خاص منجر شود .

(۱۳۸۴- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)

روستای اصلی:

عبارت است از روستایی که محل استقرار خانه بهداشت است.
(۱۳۷۹- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

روستای تحت پوشش:

روستایی است که در آن حداقل یک خانوار، تحت پوشش خدمات حمایتی کمیته امداد قرار داشته باشد.
(۱۳۸۶- کمیته امداد امام خمینی)

روستای قمر:

عبارت است از: روستایی که از روستای اصلی فاصله‌ای به مقدار حداکثر یک ساعت پیاده‌روی داشته باشد.
جمعیت روستای قمر تحت پوشش خانه بهداشت روستای اصلی قرار دارد.
(۱۳۷۹- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

زایشگاه:

به محلی گفته می‌شود که تحت نظر پزشک متخصص زنان و زایمان، فقط به امر زایمان می‌پردازد.
(۱۳۷۹- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

زایمان:

خارج شدن کامل جنین و ضمایم آن از مادر بعد از هفته بیستم حاملگی است. هر زایمان ممکن است منجر به یک یا چند تولد گردد.
(۱۳۷۹- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

زایمان به کمک افراد دوره دیده:

منظور از زایمان به کمک افراد دوره دیده، زایمان به کمک یکی از افراد زیر است:

- ۱- پرسنل آموزش دیده، پزشک (متخصص یا غیرمتخصص) یا افرادی با مهارت‌های مامایی که بتوانند زایمان طبیعی را اداره نمایند و همچنین عوارض زایمان را تشخیص و ارجاع دهند.
- ۲- پرسنل با مهارت‌های مامایی، افرادی که با موفقیت دوره بالینی، مامایی را طی کرده باشند و قادر باشند نظارت، مراقبت و مشاوره لازم را با زنان در طول دوره بارداری، زایمان و دوره پس از زایمان داشته باشند و بتوانند به تنهایی زایمان و نوزاد را مراقبت نمایند.
- (۱۳۷۹- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

زایمان به کمک افراد دوره ندیده:

- منظور از زایمان به کمک افراد دوره ندیده، زایمان به کمک یکی از افراد زیر است:
- ۱- افرادی تحت عنوان "مامای سنتی" که هیچ آموزشی ندیده‌اند.
- ۲- افرادی تحت عنوان "مامای سنتی" که کمتر از سه هفته آموزش دیده باشند.
- ۳- خود فرد زائو یا اطرافیان او.
- (۱۳۷۹- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

زایمان به موقع:

- زایمان از ۳۷ هفته تا کمتر از ۴۲ هفته کامل از حاملگی (بین ۲۵۹ روز تا ۲۹۴ روز) زایمان به موقع نامیده می‌شود.
- (۱۳۷۹- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

زایمان دیررس:

- زایمان بعد از ۴۲ هفته کامل از حاملگی (۲۹۴ روز یا بیشتر) زایمان دیررس نامیده می‌شود.
- (۱۳۷۹- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

زایمان زودرس:

- زایمان قبل از پایان ۳۷ هفته کامل از حاملگی (کمتر از ۲۵۹ روز) زایمان زودرس نامیده می‌شود.
- (۱۳۷۹- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

زباله:

هر گونه مواد جامد یا نیمه جامد غیرقابل استفاده که ناشی از فعالیت‌های اجتماعی و تولیدی خانوادگی، کشاورزی و صنعتی باشد و از روند فعالیت‌های مذکور خارج شده باشد، زباله نامیده می‌شود. مواد مزبور حتی اگر قابل بازیافت باشد باز هم در شمول چنین تعریفی قرار می‌گیرد.
(وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی) (۱۳۷۹)

زنان آسیب‌دیده اجتماعی:

به زنان و دخترانی اطلاق می‌شود که به انگیزه کسب درآمد و یا به دلیل عدم پایداری به ارزش‌های اخلاقی و اجتماعی مبادرت به روابط جنسی نامشروع می‌نمایند.
(سازمان بهزیستی کشور) (۱۳۸۴)

زنان خود سرپرست نیازمند:

به زنانی گفته می‌شود که بنا به عللی از قبیل عدم ازدواج، متارکه، طلاق یا فوت، مفقودالایر شدن، اعتیاد، از کار افتادگی (به طور دائم یا موقت)، محکومیت به زندان، اعزام به سربازی، بیماری سرپرست مرد و عوامل دیگر مسئولیت تأمین معاش مالی را بر عهده داشته باشد.
(سازمان بهزیستی کشور) (۱۳۸۳)

زنده متولد شده:

عبارتست از خروج یا بیرون آوردن کامل حاصل حاملگی از مادر بدون توجه به طول دوره حاملگی؛ در صورتی که خروجی بعد از جدا شدن از مادر تنفس داشته باشد یا هر نشانه‌ای از زندگی را دارا باشد همچون ضربان قلب، نبض، بند ناف یا حرکات ارادی عضلانی، چه بند ناف قطع شده باشد یا نشده باشد، چه جفت جدا شده باشد یا نشده باشد.
(سازمان ثبت احوال کشور) (۱۳۸۳)

زیچ حیاتی:

صفحه‌ای است برای نمایش پویای تولد و مرگ و فعالیت‌های تنظیم خانواده در خانه بهداشت که به وسیله آن، اطلاعات مزبور برای جمعیت تحت پوشش، ثبت، جمع‌آوری و طبقه‌بندی می‌شوند.
(وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی) (۱۳۷۹)

سابقه پرداخت حق بیمه:

مدت زمانی که بیمه شده به طور متوالی یا متناوب، حق بیمه خود را به سازمان بیمه گر پرداخت کرده و از مزایای بیمه بر خوردار شده است.
(۱۳۸۳- وزارت کار و امور اجتماعی)

سال تحصیلی:

طول یک سال تحصیل در آموزش رسمی کشور است که عموماً از اول مهرماه آغاز می شود و تا پایان شهریورماه سال بعد ادامه می یابد .
(۱۳۷۹- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)

سال ساخت وسیله نقلیه:

سالی است که وسیله نقلیه در آن سال ساخته شده است.
(۱۳۷۹- وزارت راه و ترابری)

سالمند:

سالمنده افراد ۶۰ ساله و بیشتر گفته می شود.(۱۳۸۶- کمیته امداد امام خمینی)

سالمند دارای ناتوانی:

به فردی گفته می شود که به علت پیامدها و عوارض ناشی از کهولت سن دچار ناتوانی شده و نیاز به توانبخشی، نگهداری و مراقبت دارد.
(۱۳۸۳- سازمان بهزیستی کشور)

سایر فعالیت های خدمات عمومی، اجتماعی و شخصی:

این رده مشتمل بر فعالیت های خدمات عمومی مثل جمع آوری و دفع زباله، فاضلاب، بهداشت محیط و فعالیت های اجتماعی مثل فعالیت های اتحادیه اصناف و سازمان های حرفه ای، دینی، سیاسی و فعالیت های تفریحی، فرهنگی و ورزشی شامل تولید و نمایش فیلم، رادیو، تلویزیون، موسیقی، تئاتر و فعالیت های

کتابخانه‌ها، موزه‌ها و فعالیتهای ورزشی و همچنین فعالیتهای شخصی شامل خشکشویی‌ها، آرایشگاه‌ها، آرمگاه‌ها، غسلخانه‌ها و سایر فعالیتهای خدماتی مانند حمام‌های سونا و بخار، سالن‌های لاغری، چشمه‌های آب معدنی و غیره.

(۱۳۷۹- مرکز آمار ایران)

ستانده:

ستانده هر واحد تولیدی، مجموع کالاها و خدماتی است که در آن واحد تولید می‌شود و برای استفاده در دسترس قرار می‌گیرد. سهمی از کالاها و خدمات که تا پایان دوره حسابداری به صورت ناتمام یا کار در جریان ساخت باقی مانده باشد جزو ستانده واحد به حساب می‌آید. کالاها و خدماتی که در یک واحد، در دوره حسابداری معین و تولید در همان دوره در دیگر فرایندهای تولید آن واحد مصرف می‌شود جزو ستانده آن واحد منظور نمی‌شود. ستانده به سه دسته تقسیم می‌شود: ستانده بازاری، ستانده تولید شده برای خودمصرفی نهایی و تشکیل سرمایه به حساب خود و سایر ستانده‌های غیربازاری.

(۱۳۷۹- مرکز آمار ایران)

سرانه‌ی اعتبار ورزشی:

نسبت اعتبار ورزشی تخصیص یافته برای انجام فعالیتهای ورزشی به جمعیت هدف در طول یکسال می‌باشد. (۱۳۸۶- سازمان تربیت بدنی)

سرانه‌ی فضای اصلی ورزشی:

عبارتست از نسبت مساحت فضاهای اصلی ورزشی کشور (اعم از روباز یا سرپوشیده) به کل جمعیت هدف بر حسب سانتیمتر مربع. (۱۳۸۶- سازمان تربیت بدنی)

سرانه‌ی کل فضاهای ورزشی:

عبارتست از نسبت مساحت کل فضاهای ورزشی کشور (اعم از روباز یا سرپوشیده) به کل جمعیت هدف بر حسب سانتیمتر مربع. (۱۳۸۶- سازمان تربیت بدنی)

سرپرست خانوار:

عضوی از خانوار است که اعضای خانوار وی را به این عنوان معرفی می‌کنند. در مواردی که اعضای خانوار کسی را به عنوان سرپرست معرفی نکنند، مسن‌ترین فرد به عنوان سرپرست خانوار شناخته می‌شود. در خانوارهای یکنفره، همان فرد سرپرست خانوار به شمار می‌آید.
(۱۳۸۶ - کمیته امداد/ امام خمینی)

سقط:

عبارت است از خروج یا بیرون آوردن حاصل بارداری قبل از هفته بیستم حاملگی، مشروط بر اینکه خروجی علامتی از زندگی مثل تنفس و ضربان قلب نداشته باشد.
(۱۳۷۹ - وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

سقف حقوق بازنشسته/شاغل:

مبلغی است که بیشتر از آن، حقوق ماهانه به مستخدم شاغل و بازنشسته پرداخت نخواهد شد.
(۱۳۷۹ - سازمان بازنشستگی کل کشور)

سن:

عبارت از فاصله زمانی بین تاریخ تولد فرد تا تاریخ پرسش است، که بر حسب سال‌های کامل سپری شده اندازه‌گیری می‌شود.
(۱۳۷۹ - سازمان ثبت احوال کشور)

سن حاملگی:

سن حاملگی (دوران حاملگی) از اولین روز آخرین عادت ماهیانه (قاعدگی) طبیعی اندازه‌گیری می‌شود. سن حاملگی به صورت روز یا هفته کامل بیان می‌شود.
(۱۳۷۹ - وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

سند ثبت کل وقایع:

سندی است که در زمان اعلام واقعه ولادت توسط مامور ثبت احوال تنظیم می‌شود و در آن اقلامی از جمله مشخصات فرد متولد شده، والدین، همسر یا همسران، فرزندان و وفات وی، مشخصات اعلام کنندگان یا گواهان واقعه ولادت و همچنین محل و تاریخ تنظیم سند ثبت می‌شود.
(۱۳۸۳ - سازمان ثبت احوال کشور)

سند وفات:

سندی است که در زمان اعلام واقعه فوت توسط مامور ثبت احوال تنظیم می‌گردد که در آن اقلامی از جمله مشخصات متوفی و والدین او، مشخصات واقعه فوت و مشخصات اعلام کنندگان یا گواهان واقعه فوت و همچنین محل و تاریخ تنظیم سند ثبت می‌گردد .
(۱۳۸۳ - سازمان ثبت احوال کشور)

سوء مصرف کننده مواد مخدر:

فردی است که بصورت داوطلبانه و غیرمجاز یکی از انواع مواد مخدر را مورد مصرف قرار می‌دهد.
(۱۳۸۵ - نیروی انتظامی)

سیستم حساب‌های ملی:

سیستم حساب‌های ملی از یک مجموعه منسجم، سازگار و یکپارچه حساب‌ها، ترازنامه‌ها و جداول کلان اقتصادی براساس تعاریف و مفاهیم، طبقه بندی ها و قواعد حسابداری توافق شده در سطح بین‌المللی، تشکیل شده است. در این سیستم چارچوب حسابداری جامعی ارائه شده است که در آن داده‌های اقتصادی برای دوره های زمانی معین و متوالی در قالبی تنظیم می‌شود که برای سیاستگذاری‌ها، تجزیه و تحلیل‌ها و تصمیم‌گیری‌های اقتصادی مورد استفاده قرار می‌گیرد.
(۱۳۷۹ - مرکز آمار ایران)

شاخص بهای خرده فروشی کالاها و خدمات مصرفی خانوار:

معیار سنجش تغییرات متوسط قیمت تعداد معینی از کالاها و خدمات مورد مصرف خانوار نسبت به سال پایه، شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی نامیده می‌شود. این شاخص صرفاً تغییراتی را که در اثر تغییر قیمت در هزینه زندگی پدید می‌آید، مورد سنجش قرار می‌دهد. این شاخص را شاخص هزینه زندگی نیز می‌گویند. (۱۳۷۹ - مرکز آمار ایران)

شاخص هزینه زندگی:

رجوع شود به شاخص بهای خرده فروشی کالاها و خدمات مصرفی خانوار. (۱۳۷۹- مرکز آمار ایران)

شاغل:

افراد زیر شاغل محسوب می‌شوند: الف) کسانی که در مرجع زمانی موردنظر کار می‌کرده‌اند. ب) کسانی که دارای شغلی هستند ولی در مرجع زمانی به عللی از قبیل بیماری، مرخصی، تعطیلی موقت محل کار و غیره کار نکرده‌اند و پس از رفع علت به کار خود ادامه خواهند داد. ت) کسانی که شغل ندارند ولی در زمان مرجع موردنظر حداقل ۱/۳ مدت مذکور (مثلاً ۲ روز در هفته) کار کرده‌اند. ث) کسانی که دارای شغل هستند ولی به اقتضای فصل یا ماهیت فصلی کار خود، کار نکرده‌اند (بیکاران فصلی)، مشروط به آنکه در جستجوی کار دیگری هم نباشند. ج) افرادی که به انجام خدمت وظیفه عمومی مشغول هستند. ح) کسانی که در حال گذراندن دوره‌های آموزشی در دانشکده‌ها و آموزشگاه‌های مربوط به نیروهای نظامی و انتظامی هستند. خ) کسانی که برای یکی از اعضای خانوار خود که با وی نسبت خویشاوندی نیز دارد، کار می‌کنند و از این بابت مزد و حقوق دریافت نمی‌کنند.

(۱۳۷۹- وزارت کار و امور اجتماعی)

شاغل فوت شده:

هرگاه مستخدمی فوت و حداقل دارای ورثه مشمول دریافت حقوق وظیفه باشد، شاغل فوت شده نامیده می‌شود. (۱۳۷۹- سازمان تامین اجتماعی)

شبه خانواده:

به خانواده‌ای مرکب از زن و شوهر که مراقبت و پرورش یک الی سه کودک تحت سرپرستی سازمان بهزیستی را به طور موقت و با نظارت کارشناسی و حمایت‌های مالی سازمان برعهده دارند، شبه خانواده گفته می‌شود. (۱۳۸۴- سازمان بهزیستی کشور)

شغل:

نوع کاری است که توسط شخص در طول زمان مرجع انجام می‌شود یا انجام آن را بر عهده دارد.

(۱۳۷۹ - وزارت کار و امور اجتماعی)

صاحب امتیاز:

شخصی حقیقی یا حقوقی است که مسئولیت کلیه امور موسسه مطبوعاتی را به استثنای محتوای مطالب نشریه برعهده دارد.
(۱۳۷۹ - وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی)

ضایعات خون و فرآورده‌ها:

عبارت است از کلیه فرآورده‌هایی که به دلیل مثبت بودن یکی از آزمایش‌های مربوط به انواع هیپاتیت، بیماری‌های مقاربتی و ایدز، صدمات فیزیکی مانند پارگی یا نشستی کیسه، عدم شرایط لازم برای جداسازی فرآورده، به انقضاء رسیدن تاریخ مصرف و سایر موارد (مانند وجود همولیز، لخته، آلودگی، آزمایش‌های ناقص و...) معدوم می‌گردند.
(۱۳۸۴ - سازمان انتقال خون ایران)

ضریب بهره وری از کلاس:

نسبت تعداد کلاسهای دایر به تعداد کلاسهای کالبدی (فیزیکی) است.
(۱۳۷۹ - وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)

طرح:

مجموعه ای از مطالعات، عملیات و خدمات مشخص و مرتبط را گویند که با هزینه معینی در یک دوره زمانی از قبل تعیین شده برای رسیدن به یک هدف معین انجام گیرد.
(۱۳۷۹ - وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)

طرح آموزش خانواده:

طرحی است که براساس آن افراد بزرگسال خانواده‌های تحت پوشش، آموزش‌های لازم در زمینه‌های مسایل بهداشتی، تنظیم خانواده، سوادآموزی، احکام و آموزش‌های قبل از ازدواج را فرا می‌گیرند.
(۱۳۸۶ - کمیته امداد/امام خمینی)

طرح تحقیقاتی :

عبارت است از مجموعه ای همگون از فعالیتهای علمی و فنی دارای زمانبندی، با هدفهای مشخص تحقیق و توسعه که توسط مجموعه ای از کارکنان علمی و فنی اجرا می شود.
(وزارت علوم، تحقیقات و فناوری) (۱۳۸۴)

طرح مددجویی:

طرحی است که براساس آن افراد بنا به عللی از قبیل فقدان سرپرست، از کارافتادگی سرپرست، معلولیت سرپرست و بیماری سرپرست یا استیصال و درماندگی برحسب نوع نیازمندی، تحت پوشش مستمر کمیته امداد قرار می گیرند.
(کمیته امداد امام خمینی) (۱۳۸۶)

طلاق:

از بین رفتن یا بر هم زدن قانونی رابطه زوجیت در ازدواج دائم می باشد.
(سازمان ثبت احوال کشور) (۱۳۸۳)

عرضه خارج از شبکه:

عبارت است از عرضه کالا یا ارائه خدمت برخلاف ضوابط و شبکه های تعیین شده از طرف وزارت بازرگانی یا دستگاه اجرایی ذیربط.
(سازمان حمایت مصرف کنندگان و تولیدکنندگان) (۱۳۸۵)

عضو هیئت علمی تمام وقت :

فردی است که صلاحیت علمی و عمومی وی برای ارائه خدمات آموزشی و پژوهشی در مراکز آموزش عالی به تأیید مراجع ذیصلاح رسیده و تمام ساعات کارموظف خود را در آن مرکز به تدریس و تحقیق می گذراند .
(وزارت علوم، تحقیقات و فناوری) (۱۳۸۴)

عقب مانده ذهنی:

رجوع شود به فرد با اختلالات ذهنی، (۱۳۸۴ - وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

علت فوت :

عاملی که به طور مستقیم و بلافاصله و یا بعد از ایجاد زنجیره‌ای از تغییرات منجر به توقف غیرقابل برگشت اعمال حیاتی گردد.
(۱۳۸۳ - سازمان ثبت احوال کشور)

عوامل زیان آور محیط کار:

هر گونه عامل یا عواملی را که بر روی سلامت و تندرستی افراد یا فرد در محیط کار تأثیر منفی داشته باشد و در کوتاه مدت یا درازمدت حتی بر تواتر نسلی، باعث بروز بیماری یا ناتوانی در فرد شود، عامل زیان آور می‌گویند. این عوامل بر حسب ماهیت خود به پنج دسته تقسیم می‌شود، ۱- عوامل زیان آور شیمیایی ۲- عوامل زیان آور فیزیکی ۳- عوامل زیان آور بیولوژیک ۴- عوامل زیان آور روانی ۵- عوامل زیان آور آروگونومیک.
(۱۳۷۹ - وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی)

غرامت دستمزد:

به وجوهی اطلاق می‌شود که در ایام بارداری، بیماری و عدم توانایی موقت اشتغال به کار و عدم دریافت مزد یا حقوق، به جای مزد یا حقوق به بیمه شده پرداخت می‌شود.
(۱۳۸۷ - سازمان تامین اجتماعی)

غرامت مقطوع فوت:

مبلغی است که به طور یکجا به بازماندگان بیمه‌شده‌ی متوفی که فاقد شرایط مقرر جهت برقراری مستمری می‌باشند، طبق مقررات پرداخت می‌شود.
(۱۳۸۷ - سازمان تامین اجتماعی)

غرامت نقص عضو:

مبلغی است که بطوریکجا برای نقض عضو ناشی از کار یا جبران تقلیل درآمد بیمه شده، به او پرداخت می‌شود. (۱۳۷۹ - سازمان تامین اجتماعی)

فاضلاب:

هر گونه مواد مایع یا مخلوط مایع و جامد ناشی از فعالیت‌های بیولوژیک، اجتماعی و تولیدی که به شکل سیال به محیط دفع شود، فاضلاب نامیده می‌شود. این مواد می‌تواند متشکل از جامدات و مایعات آلی و معدنی با غلظت‌های متفاوت باشد.

(۱۳۷۹ - وزارت نیرو)

فرآورده‌های خون:

محصولاتی هستند که با جداسازی عناصر مورد نظر از خون تهیه می‌شوند. مانند گلبول قرمز متراکم، پلاسمای تازه منجمد و کرایوپرسی پیتیت. برای این که بتوان از خون‌های جمع‌آوری شده، فرآورده‌های مختلف را مجزا و تهیه کرد بر حسب تعداد فرآورده مورد نیاز از کیسه‌های دوتایی، سه‌تایی - چهار تایی (عمدتاً سه تایی) استفاده می‌شود.

(۱۳۸۴ - سازمان انتقال خون ایران)

فرانشیز:

قسمتی از هزینه درمان را که خود بیمه شده پرداخت می‌کند، فرانشیز می‌نامند.

(۱۳۷۹ - بیمه مرکزی)

فرد با اختلالات بینایی (کم بینا و نابینا) :

فردی است که میزان بینایی وی در میدان دید دو چشم با بهترین اصلاح توسط عدسی‌های تصحیح‌کننده به میزان کمتر از یا به عبارت دیگر کمتر از و یا میزان بینایی محدود شده به کمتر از ۲۰ درجه برسد به طوری که تشخیص حرکت دست و شمارش انگشتان برایش از یک متری امکان‌پذیر نباشد.

(۱۳۸۳ - سازمان بهزیستی کشور)

فرد با اختلالات جسمی - حرکتی :

فردی است که دچار فقدان، عدم کارایی یا تغییر شکل تنه یا اندام فوقانی و یا اندام تحتانی قابل رویت در ساختار استخوانی و عضلانی شده باشد، به طوری که موجب محدودیت در انجام مهارت روزمره او شود (۱۳۸۳- سازمان بهزیستی کشور)

فرد با اختلالات ذهنی:

فردی است که بر اثر ایجاد نارسایی و نقص در کنش مغزی دچار کم توانی ذهنی گردیده است. به عبارت دیگر، بهره هوشی او کمتر از ۷۰ می باشد. در نتیجه قادر به انجام امور شخصی و تکالیف اجتماعی خود در مقایسه با همسالان و افراد مشابه خود نمی باشد. (۱۳۸۳- سازمان بهزیستی کشور)

فرد با اختلالات شنوایی (کم شنوا و ناشنوا):

فردی است که به سبب آسیب های وارده به ساختار شنوایی دچار اختلال شنیداری گردیده به طوری که بدون استفاده از وسایل کمکی نظیر سمعک در برقراری ارتباط با محیط یا در یادگیری و به کارگیری گفتار و زبان دچار مشکلاتی باشد. (۱۳۸۳- سازمان بهزیستی کشور)

فرد با اختلالات گفتار و زبان:

فردی است که در یک یا چند بخش از سیستم اعصاب مرکزی وابسته به گفتار و زبان یا در یکی از اندام های گفتاری دارای نقص باشد که در نهایت بر گفتار، زبان و آهنگ گفتار وی اثر گذارد. (۱۳۸۳- سازمان بهزیستی کشور)

فرد تحت پوشش درمان:

فردی است که طبق قانون سازمان متبوع حق استفاده از مزایای خدمات درمانی را دارد. (۱۳۸۷- سازمان تامین اجتماعی)

فرد دارای ناتوانی:

فردی است که بر اثر مشکلات جسمی، ذهنی، روانی یا توأم در سلامت و کارایی عمومی او به طور دائمی یا طولانی اختلال به وجود آمده باشد. به طوری که این اختلال از استقلال وی در زمینه‌های اجتماعی و اقتصادی و ... بکاهد. این تعریف شامل افراد با اختلالات جسمی - حرکتی، شنوایی، گفتاری بینایی، ذهنی و روانی می‌باشد. (۱۳۸۳- سازمان بهزیستی کشور)

فرد دارای ناتوانی اشتغال یافته:

فرد دارای ناتوانی است که از طریق سازمان بهزیستی در بخش دولتی، شرکت‌های تعاونی و یا به صورت خوداشتغالی مشغول به کار می‌شود.
(۱۳۸۳- سازمان بهزیستی کشور)

فرصت شغلی:

موقعیت شغلی است که امکان به کارگماری فرد آماده به کاری در آن بدون بیکارشدن فردی دیگر وجود دارد. (۱۳۸۳- وزارت کار و امور اجتماعی)

فرصت مطالعاتی:

امتیاز و ماموریتی است که با هدف افزایش کارایی و کارآمدی بخش آموزش عالی، حل مشکلات علمی و فنی کشور، توسعه و تعمیق دانش و تجارب اعضای هیات علمی، آشنایی با دست آوردها و دانش فنی جدید و استفاده از همکاریهای علمی بین المللی و داخلی به اعضای هیات علمی طبق ضوابط ومقررات مربوطه اعطا می گردد. (۱۳۸۴- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)

فروش خدمات:

عبارت است از ارائه خدمات در ازای دریافت بهای معین.
(۱۳۸۵- سازمان حمایت مصرف کنندگان و تولیدکنندگان)

فضاهای آموزش عالی:

مجموعه ساختمانها، تأسیسات و بناهایی است که در بخش آموزش عالی مورد استفاده و بهره برداری قرار میگیرند. (۱۳۸۴- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)

فضاهای کمک آموزشی :

به فضاها و مکانهایی گفته میشود که غیر از کلاسهای درس به منظور کمک در آموزش و پرورش به دانشجویان و دانش آموزان سرویس میدهد. مانند کتابخانه، مرکز کامپیوتر، آزمایشگاهها و... (۱۳۸۶- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)

فضای اصلی ورزشی:

آن قسمت از فضاهای موجود و حریمهای مربوط به آن، در یک مکان ورزشی است که بر اساس ضوابط فنی و ورزشی، به فعالیتهای اصلی رشتههای ورزشی اختصاص یافته و قابل استفاده باشد. لذا سکوی تماشاچی، راه پلهها، سرویسها، دفتر مدیریت، انبار و سایر تاسیسات جانبی که برای امور خاصی در نظر گرفته شده، به عنوان فضای اصلی ورزشی محسوب نمی شوند. (۱۳۸۶- سازمان تربیت بدنی)

فضای روباز ورزشی:

مساحت اعیانی اماکن روبازی است که طبق استانداردهای مربوطه، برای انجام فعالیتهای ورزشی احداث شده است. (۱۳۸۶- سازمان تربیت بدنی)

فضای سرپوشیدهی ورزشی:

مساحت اعیانی اماکن مسقفی است که طبق استانداردهای مربوطه، برای انجام فعالیتهای ورزشی احداث شده است. (۱۳۸۶- سازمان تربیت بدنی)

فعالیت آموزشی:

این رده انواع آموزش را که از طریق موسسات مختلف و توسط مدرسین خصوصی به عنوان آموزش تمام وقت یا پاره وقت یا فشرده به صورت روزانه و شبانه و در هر مقطع یا آموزش برای هر حرفه خاص ارائه می شود، در برمی گیرد، مانند آموزش ابتدایی، متوسطه فنی و حرفه ای، عالی و آموزش بزرگسالان. (۱۳۷۹- مرکز آمار ایران)

فعالیت اصلی کارگاه :

فعالیتی است که بیشترین ارزش تولید را برای کارگاه ایجاد می‌کند.
(۱۳۷۹- وزارت صنایع و معادن)

فعالیت بهداشت و مددکاری اجتماعی:

این رده شامل انواع فعالیتهای بهداشتی و درمانی برای انسان و فعالیتهای دامپزشکی و فعالیتهای مددکاری اجتماعی است. فعالیتهای بهداشتی و درمانی شامل امور بیمارستانها و درمانگاهها، مطبها، آزمایشگاهها، رادیولوژیها و.... ، فعالیتهای دندانپزشکی و غیره است. فعالیتهای مددکاری اجتماعی شامل فعالیتهای پرورشگاهها، خانه های معلولین و نظایر آن است.
(۱۳۷۹- مرکز آمار ایران)

فوت شده در تصادف:

به فردی که در سر صحنه تصادف یا بر اثر جراحات ناشی از آن فوت کند گفته می‌شود.
(۱۳۸۵- نیروی انتظامی)

فوت شهری و روستایی :

فوت شهری و روستایی برحسب مکان جغرافیایی (شهر یا روستای) آخرین محل سکونت دایم فرد متوفی تعیین می‌شود. (۱۳۸۳- سازمان ثبت احوال کشور)

فیزیوتراپی:

به محلی گفته می‌شود که طبق مجوز وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی تأسیس شده و در آن با استفاده از عوامل فیزیکی از قبیل گرما، سرما، آب، نور، امواج مافوق صوت، الکترومانیپیک، حرکت درمانی و غیره به درمان بیماران می‌پردازند.
(۱۳۷۹- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

قبول شده:

به فردی گفته میشود که درآزمونهای یک ماده درسی، یک پایه یادوره تحصیلی، حدنصاب نمره لازم را کسب کند. (۱۳۷۹- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)

قد برای سن:

اثر دراز مدت کمیت و کیفیت تغذیه را روی رشد طولی بدن (قد) نشان می‌دهد و از طریق مقایسه قد کودک به تفکیک سن و جنس با توزیع جدول مرجع به دست می‌آید.
(۱۳۷۹- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

قیمت تولید کننده:

مبلغ قابل دریافت توسط تولید کننده از خریدار برای یک واحد کالا یا خدمت تولید شده به عنوان ستانده منهای هر نوع مالیات ارزش افزوده، یا مالیات کسر کردنی مشابهی است که برای خریدار در صورت حساب فهرست شده باشد. هر نوع هزینه حمل و نقل که تولید کننده به طور جداگانه صورتحساب داده باشد، قیمت تولید کننده منظور نمی‌شود.
(۱۳۷۹- مرکز آمار ایران)

قیمت تولید کننده در کارگاه:

قیمت کالای تولید شده کارگاه به اضافه مالیات غیرمستقیم و عوارض محصول، منهای یارانه است.
(۱۳۷۹- مرکز آمار ایران)

قیمت خریدار:

عبارت است از قیمتی که خریدار در قبال تحویل گرفتن یک واحد کالا یا خدمت در زمان و مکان موردنظر خود پرداخت می‌کند، منهای هر نوع مالیات ارزش افزوده با مالیات کسرکردنی مشابه. قیمت خریدار شامل هر نوع هزینه حمل و نقلی که خریدار جهت تحویل گرفتن کالا در زمان و مکان موردنظر خود به طور جدا پرداخت کرده باشد نیز می‌شود. همچنین قیمت خریدار شامل هر نوع مالیات کسرکردنی ارزش افزوده هم می‌شود. (۱۳۷۹- مرکز آمار ایران)

قیمت رسمی (تثبیتی):

قیمتی است که توسط دولت و مقام‌های مسئول تعیین می‌شود.
(۱۳۸۵- سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان)

قیمت پایه:

مبلغ قابل دریافت برای یک واحد کالا یا خدمت تولید شده (به عنوان ستانده) توسط تولید کننده از خریدار منهای هر نوع مالیات قابل پرداخت و به علاوه هر نوع سوبسید قابل دریافت بر آن واحد است. این مالیات و سوبسید به ازای تولید یا فروش هر واحد کالا یا خدمت، تعیین می‌شود. هر نوع هزینه حمل و نقل که تولید کننده به طور جداگانه صورتحساب داده باشد، در قیمت پایه به منظور نمی‌شود.
(۱۳۷۹- مرکز آمار ایران)

کار:

هر فعالیت فکری یا بدنی است که به موجب قوانین جاری کشور مجاز باشد و به منظور کسب درآمد (نقدی، غیرنقدی) صورت پذیرد و هدف آن تولید کالا یا ارائه خدمت باشد.
(۱۳۷۹- وزارت کار و امور اجتماعی)

کارآموز:

فردی است که براساس برنامه های مصوب در یکی از مراکز آموزش رسمی، مهارتی را به منظور کسب شغل یا ارتقای کیفیت کار، می آموزد.
(۱۳۷۹- وزارت آموزش و پرورش)

کارت شناسایی ملی:

کارتی است که مشخصات هویتی هر شخص در آن ثبت و دارای شماره منحصر به فرد می‌باشد.
(۱۳۸۳- سازمان ثبت احوال کشور)

کاردان:

به کارکنی گفته می‌شود که ضمن طی دوره آموزش کاردانی، تجربه و مهارت کافی را به دست آورده است.
(۱۳۷۹- سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای)

کاردرمانی:

عبارت است از درمان با انجام فعالیت‌های هدفمند به منظور پیشگیری، اصلاح، تقویت و افزایش عملکرد در افراد مبتلا به بیماری‌ها یا ضایعات جسمی، اختلال در عملکردهای روانی، اجتماعی، ناتوانی‌های رشدی و غیره که می‌توان با استفاده همزمان از عضلات و ذهن در ورزش، تمرین، بازی، کارهای دستی، هنر و کار، سلامتی فرد را تحت قرار داده و حداکثر استقلال فردی و اجتماعی را فراهم می‌کند.
(وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی) (۱۳۷۹-)

کار دیولوژی:

قسمتی از علم پزشکی است که در مورد تشخیص و درمان بیماری‌های قلب و عروق کار می‌کند.
(سازمان انرژی اتمی) (۱۳۸۷-)

کارشناس:

به کارکنی گفته می‌شود که دارای تحصیلات عالی، حداقل در سطح مدرک کارشناسی باشد.
(سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای) (۱۳۷۹-)

کارشناس پژوهشی:

شاغل تحقیقاتی که تحت هدایت و رهبری پژوهشگر در اجرای پژوهش‌های علمی فعالیت می‌کند و حداقل دارای مدرک کارشناسی و یا معادل آن از دوره‌های غیردانشگاهی یا تجربه کاری معادل آن به تایید مرجع رسمی مربوطه است.
(وزارت علوم، تحقیقات و فناوری) (۱۳۸۴-)

کارفرما:

فرد شاغلی است که برای انجام امور شغلی خود حداقل یک مزد و حقوق بگیر در استخدام دارد.
(وزارت کار و امور اجتماعی) (۱۳۸۳-)

کارکنان آموزشی:

به گروهی از کارکنان گفته می‌شود که حداقل در یکی از حوزه‌های مدیریت، برنامه‌ریزی، پژوهش، نظارت و ارزشیابی با رویکرد آموزشی و پرورشی و تدریس، وظیفه ایجاد و تقویت زمینه تربیت و آموزش دانش‌آموزان را بر عهده دارند.
(۱۳۸۳- وزارت آموزش و پرورش)

کارورز:

فردی که پس از کسب مهارت‌های لازم، به منظور افزایش توانایی و آشنایی با محیط کار در زمان معینی زیر نظر سرپرست مربوط انجام وظیفه می‌کند.
(۱۳۷۹- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)

کارگاه:

مکان یا قسمتی از مکان که در آن تحت مدیریت و حساب مستقل فعالیت مستمر و منظمی انجام می‌شود.
(۱۳۸۳- وزارت کار و امور اجتماعی)

کارگاه آموزشی:

مکانی است که مطابق ضوابط معین، با هدف ارایه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به مددجویان تحت پوشش به منظور کسب مهارت‌های لازم ایجاد و تجهیز شده است.
(۱۳۸۶- کمیته امداد امام خمینی)

کارگاه تأمین، تصفیه و توزیع آب:

کارگاهی است که در آن هر یک از فعالیت‌های تأمین، انتقال، تصفیه و توزیع آب به صورت مجرد یا توأم انجام می‌گیرد. (۱۳۷۹- وزارت نیرو)

کارگاه مستقل:

کارگاهی است که دارای حساب مالی مستقل و قابل ارائه باشد.
(۱۳۷۹- وزارت صنایع و معادن)

کارگر ساده:

فردی است که برای انجام وظایف شغلی خود نیاز به تعلیم و کسب مهارت و تجربه ندارد.
(۱۳۸۳ - وزارت کار و امور اجتماعی)

کارگر ماهر:

فردی است که به اعتبار دانش فنی و تجربه ای که کسب کرده است، توانایی انجام دادن یک یا چند وظیفه را در شغل معین و کارهای فنی دارد.
(۱۳۸۳ - وزارت کار و امور اجتماعی)

کالاها و خدمات مصرفی:

کالاها یا خدماتی است که بدون هیچ‌گونه تغییر شکل (این تغییر شکل طبق تعریف سیستم حساب‌های ملی نباید به عنوان تولید محسوب شود مانند پخت غذا توسط خانوار) توسط خانوارها، موسسات غیرانتفاعی در خدمت خانوارها یا واحدهای دولتی جهت ارضای مستقیم نیازها یا خواسته‌های فردی، یا نیازهای جمعی به مصرف می‌رسد.
(۱۳۷۹ - مرکز آمار ایران)

کالاها و خدمات واسطه‌ای:

کالاها یا خدماتی است که توسط واحدهای تولیدکننده برای استفاده در تولید سایر کالاها و خدمات، تغییر شکل یافته یا مصرف می‌شود.
(۱۳۷۹ - مرکز آمار ایران)

کالاهای بادوام:

کالاهایی است که می‌تواند به طور مکرر یا مداوم در طول دوره زمانی بیش از یکسال مورد استفاده قرار گیرد. کالاهای بادوام بر حسب مورد استفاده از آن، یا دارایی ثابت است یا کالای مصرفی.
(۱۳۷۹ - مرکز آمار ایران)

کالاهای سرمایه‌ای:

کالاهایی است که خود حاصل فرایندهای تولیدی بوده و در صورت استفاده به طور معمول، می‌تواند به صورت مکرر یا مداوم طی دوره بیش از یک سال در تولید کالاها و خدمات مورداستفاده قرار گیرد.
(۱۳۷۹- مرکز آمار ایران)

کالای در جریان ساخت یا نیم ساخته:

آن دسته از کالاهای کارگاه است که هنوز کلیه مراحل تولید آن‌ها به اتمام نرسیده و آماده فروش یا خروج از کارگاه نمی‌باشد.
(۱۳۷۹- وزارت صنایع و معادن)

کالای مرجوعی:

به کالاهایی که به گمرک وارد و صاحب کالا به هر دلیل در صدد اعاده آن به خارج از قلمرو گمرکی باشد و با رعایت کامل مقررات به خارج از کشور برگشت داده شود کالای مرجوعی گویند.
(۱۳۸۵- گمرک جمهوری اسلامی ایران)

کتاب:

نشریه‌ای غیرادواری و چاپ شده است که حداقل ۴۸ صفحه داشته و دارای جلد باشد.
(۱۳۷۹- وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی)

کتاب دانشگاهی:

کتابی است که توسط کادر علمی مؤسسات آموزشی و پژوهشی در یکی از رشته‌های فنی و مهندسی، علوم پایه، علوم پزشکی علوم انسانی، کشاورزی، هنر و غیره تألیف و یا ترجمه شده باشد.
(۱۳۸۴- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)

کتابخانه:

محلی است که در آن مجموعه‌ای از کتاب‌های خطی و با چاپی و دیگر مواد مشابه اعم از چاپی، دیداری و شنیداری برای مطالعه، تحقیق و مراجعه به طور منظم گردآوری شده باشد.
(۱۳۷۹- وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی)

کسور بازنشستگی:

درصد معینی از حقوق و مزایای فرد شاغل مشترک صندوق بازنشستگی است که براساس قانون همه ماهه برداشت و به حساب مربوط واریز می‌شود.
(۱۳۷۹ - سازمان بازنشستگی کل کشور)

کشور مبدا:

کشوری است که کالا در آن تولید یا ساخته شده است.
(۱۳۸۵ - وزارت بازرگانی)

کشور مقصد:

کشوری است که کالا یا خدمت بنا به اظهار صادر کننده به آنجا صادر می‌شود.
(۱۳۸۵ - سازمان توسعه تجارت)

کلاس دایر:

شامل گروهی از محصلان است که در زمان معین و مکان مشخصی نظیر اتاق، مسجد و چادر توسط مدرس (استاد، معلم، آموزشیار و ...) تحت آموزش مدون قرار می‌گیرند.
(۱۳۷۹ - وزارت آموزش و پرورش)

کلاس درس:

رجوع شود به کلاس دایر. (۱۳۷۹ - وزارت آموزش و پرورش)

کلاس فیزیکی:

رجوع شود به کلاس کالبدی. (۱۳۷۹ - وزارت آموزش و پرورش)

کلاس کالبدی:

اتاق اختصاص داده شده به کلاس درس بدون در نظر گرفتن تعداد نوبتهای استفاده از آنان است.
(۱۳۷۹- وزارت آموزش و پرورش)

کلینیک:

درمانگاهی است که در یک نوع تخصص به درمان سرپایی بیماریها اقدام می‌کند.
(۱۳۷۹- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی)

کمک عائله‌مندی:

مبلغی است که طبق شرایط خاص در مقابل عائله‌مندی توسط کارفرما براساس ضوابط مندرج در قانون به بیمه شده پرداخت می‌شود.
(۱۳۷۹- سازمان تامین اجتماعی)

کمک مالی غیر مستمر:

به وجوهی گفته می‌شود که به منظور رفع نیازهای ضروری و تحقق برنامه‌های بازتوانی افراد و خانوارهای تحت پوشش، براساس آیین نامه اجرایی مصوب سازمان‌های مددکاری قابل پرداخت باشد.
(۱۳۸۶- کمیته امداد امام خمینی)

کمک مستمر:

وجهی است که به صورت نقدی، کالا یا خدمات با نظر مددکار اجتماعی یا کارشناسان مربوطه طبق ضوابطی به افراد خانوارهای نیازمندتاریسیدن بمرحله بازتوانی و رفع مشکل بطور ماهانه پرداخت می‌شود.
(۱۳۸۶- کمیته امداد امام خمینی)

کمک موردی:

وجهی است که به صورت نقدی، کالا یا خدمات با نظر مددکار اجتماعی یا کارشناسان مربوطه طبق ضوابطی به افراد خانوارهای نیازمند برای رفع مشکل‌های خاص پرداخت می‌شود.
(۱۳۸۶- کمیته امداد امام خمینی)

کمک هزینه معاش:

عبارت است از کمک‌های نقدی یا غیرنقدی که به تشخیص مددکار اجتماعی و تأیید کمیته امور اجتماعی و مشاور و هماهنگی برای تأمین معیشت بهتر فرد معلول، به وی یا خانواده‌اش پرداخت می‌شود.
(۱۳۷۹- سازمان بهزیستی کشور)

کمک‌های بلاعوض به مددجویان:

مساعده‌های غیرنقدی و نقدی غیرقابل بازگشت که بنا به تشخیص مددکار و بسته به مشکل مددجویان در اختیار آنان قرار می‌گیرند.
(۱۳۸۴- جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران)

کودک بی سرپرست:

کودکی است که بنا به دلایلی به طور دائم یا موقت از سرپرستی موثر و باصلاحیت محروم شده است .
(قانون تأمین زنان و کودکان)
(۱۳۸۴- سازمان بهزیستی کشور)

کودک تحت حضانت:

کودکی است که در اثر سوانح و حوادث طبیعی و دلایل دیگر از خانواده جدا و رها شده و به علت نداشتن سرپرست مشخص یا سرپرست نامناسب با حکم دادگاه در مجتمع‌های پرورش کودکان پذیرفته و نگهداری می‌شود.
(۱۳۸۴- جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران)

گذر تحصیلی:

نسبتی ازدانش آموزان یک پایه تحصیلی، که درسال تحصیل بعدرپایه بالاتربه تحصیل مشغول شوند.
(۱۳۷۹- وزارت آموزش و پرورش)

گرایش تحصیلی:

به شاخه ای از یک رشته تحصیلی گفته می شود که ناظر به یک تخصص مشخص باشد.
(۱۳۸۴- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)

گروه آزمایشی:

مجموعه ای از رشته های مختلف تحصیلی است که با توجه به مواد امتحانی آزمون های سراسری براساس ضوابطی معین به وسیله سازمان سنجش آموزش کشور تعریف می شود.
(۱۳۸۴- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)

گروه تحصیلی:

به مجموعه ای از رشته های تحصیلی گفته می شود که از نظر موضوع، محتوا و برنامه درسی هم سنخ و همگون باشند.
(۱۳۸۴- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)

گروه همیار بهداشت روان:

این گروه برای وضعیت بهداشت روان در محله و شهر خود با راهنمایی کارشناسان سازمان بهزیستی تلاش می کند. فعالیت های این گروه شامل رفع مشکلات و بهبود روابط اجتماعی و سایر فعالیت های مرتبط یا بهداشت روان در محله است.
(۱۳۸۴- سازمان بهزیستی کشور)

گروه پژوهشی:

کوچکترین واحد پژوهشی است که با هدف پژوهش در یکی از زمینه های علمی، کاربردی و یا میان رشته های در یک دانشکده یا مؤسسه تحقیقاتی تشکیل میشود و دارای حداقل ۵ عضو هیئت علمی پژوهشی می باشد.
(۱۳۸۴- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)

گفتار درمانی:

گفتار درمانی، به درمان افراد مبتلا به اختلالات گفتاری می پردازد.

(۱۳۷۹ - سازمان بهزیستی کشور)

گواهی بهداشت صادرات مواد خوراکی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی و دارویی و

فرآورده‌های مرتبط:

گواهی است برای خروج مواد اولیه و کالاهای ساخته شده خوراکی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی و فرآورده‌های مرتبط به استناد پروانه ساخت مواد خوراکی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی و دارویی صادر می‌شود.

(۱۳۸۵ - وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی)

گواهینامه پایان دوره آموزشی:

گواهینامه پایان دوره آموزشی، مدرکی است که در پایان هر دوره آموزشی از سوی مراجع قانونی به افرادی که حد معینی از دانش یا مهارت را کسب کرده باشند اعطا می‌شود.

(۱۳۷۹ - وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)

مؤسسه تحقیقاتی:

مرکزی است که جهت انجام پژوهش‌های کاربردی و توسعه ای مورد نیاز دستگاه‌های اجرایی کشور ایجاد گردیده و براساس دستور العمل‌های مربوطه دارای مجوز از دستگاه اجرایی ذیربط می‌باشند.

(۱۳۸۴ - وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)

ماشین‌آلات سبک (خودروی سبک):

هر نوع وسیله نقلیه موتوری برای جا به جایی حداکثر ۵ سرنشین با احتساب راننده (سواری) یا ۲ تن بار (باری) که دارای ۴ چرخ و نیز پلاک انتظامی باشند را گویند.

(۱۳۸۴ - وزارت راه و ترابری)

ماشین‌آلات سنگین:

به ماشین‌آلات غیرجاده‌ای که برای انجام عملیاتی مانند راهسازی، راهداری، ساختمانی، صنعتی، معدنی و کشاورزی مورد استفاده قرار می‌گیرند ماشین‌آلات سنگین می‌گویند.

(۱۳۸۴ - وزارت راه و ترابری)

ماشین آلات نیمه سنگین:

ماشین آلاتی است که عملیات حمل و نقل و جابه‌جایی بار بیش از ۲ تن (باری) یا بیش از ۵ سرنشین (مسافری) را عهده‌دار بوده و قابل حرکت در راه‌های درون شهری و برون شهری است و دارای حداقل ۴ چرخ و نیز پلاک انتظامی بوده و سوخت مصرفی آن‌ها بیشتر گازوئیل است.

(۱۳۸۴ - وزارت راه و ترابری)

مالیات:

عبارتست از پرداخت‌های اجباری و بلاعوض اشخاص حقیقی و حقوقی به دولت که مطابق قانون و در جهت اعمال حاکمیت و تامین مصارف عمومی صورت می‌گیرد.

(۱۳۸۶ - وزارت امور اقتصادی و دارایی)

مالیات حقوق:

مالیاتی است که طبق قانون بر درآمدی که شخص حقیقی در قبال تسلیم نیروی کار خود در خدمت شخص دیگر تحصیل می‌نماید وضع می‌گردد.

(۱۳۸۶ - وزارت امور اقتصادی و دارایی)

مالیات های غیر مستقیم:

مالیات‌هایی است که بر تولید، واردات، مصرف و فروش کالاها و خدمات وضع می‌شود و قابلیت انتقال به اشخاص دیگر را دارند.

(۱۳۸۶ - وزارت امور اقتصادی و دارایی)

مالیات های مستقیم:

مالیاتی است که بر درآمد و دارایی اشخاص وضع می‌شود و قابلیت انتقال به اشخاص دیگر را ندارد.

(۱۳۸۶ - وزارت امور اقتصادی و دارایی)

مالیات مشاغل:

مالیاتی است که به موجب قانون بر در آمد شغلی اشخاص حقیقی وضع می‌گردد..
(۱۳۸۶- وزارت امور اقتصادی و دارایی)

مامای دوره ندیده:

عبارت است از مامای سنتی که دوره فشرده شش ماهه تا یکساله را گذرانده باشد و به عنوان یک مراقب خدمات بهداشتی اولیه، در یک سیستم رسمی مشغول به کار باشد.
(۱۳۷۹- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی)

متخصص عالی:

فردی است که به اعتبار دانش دانشگاهی و تجارب کافی خود بتواند انجام یک کار مرتبط با تخصص خود را به عهده گیرد.
(۱۳۸۳- وزارت کار و امور اجتماعی)

متوسط تعداد کارکنان:

منظور از متوسط تعداد کارکنان، میانگین موزون ماهانه تعداد کارکنان در طول سال می‌باشد.
(۱۳۷۹- وزارت صنایع و معادن)

متولی موقوفه:

شخصی که به استناد مفاد وقفنامه با تشخیص شعب تحقیق و یا حکم دادگاه برای اداره امور موقوفه تعیین می‌شود.
(۱۳۸۶- وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی)

مجتمع خدمات بهزیستی:

به مرکزی گفته می‌شود که نسبت به پذیرش و ارایه خدمات اجتماعی، رفاهی، مددکاری متناسب با نیاز خدمت گیرندگان به منظور فراهم نمودن موجبات عادی سازی زندگی، بازتوانی و قادرسازی فعالیت دارد.

(۱۳۸۴ - سازمان بهزیستی کشور)

مجروحین در تصادف:

به افرادی که در اثر تصادف مجروح شوند گفته می شود.
(۱۳۸۵ - نیروی انتظامی)

مجوز تبدیل موقوفه:

مجوزی که از سوی نماینده ولی فقیه در سازمان اوقاف و امور خیریه در رابطه با تبدیل بخش یا تمام یک رقبه موقوفه برابر مقررات صادر می شود.
(۱۳۸۶ - وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی)

مجوز ترک مزایده یا مناقصه موقوفات:

مجوزی که از سوی نماینده ولی فقیه در سازمان اوقاف و امور خیریه در مورد ترک مزایده یا مناقصه موقوفات برابر مقررات صادر می شود.
(۱۳۸۶ - وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی)

مجوز ثبت سفارش واردات:

مجوزی است که توسط وزارت بازرگانی به موجب ماده ۸ قانون مقررات صادرات و واردات برای ورود کالاها به کشور صادر می شود.
(۱۳۸۵ - وزارت بازرگانی)

مجوز حذف اعیانی موقوفات:

مجوزی که برابر مقررات از سوی نماینده ولی فقیه در سازمان اوقاف و امور خیریه در مورد حذف اعیانی موقوفاتی که اعیان آنها وقف بوده و از حیز انتفاع ساقط و قابل استفاده نمی باشد، صادر می شود.
(۱۳۸۶ - وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی)

مجوز واردات مواد خوراکی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی و فرآورده‌های مرتبط:

مجوزی است که برای ورود مواد خوراکی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی و دارویی و فرآورده‌های مرتبط به کشور که بر طبق مقررات واردات و صادرات بازرگانی پس از طی مراحل قانونی و بررسی‌های لازم توسط کارشناسان وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی صادر می‌شود.
(۱۳۸۵ - وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی)

مجوز وارداتی:

گواهینامه‌ای است که برای اجازه ورود کالاهای مشمول مقررات استاندارد اجباری پس از بازرسی و ارزیابی انطباق ویژگی‌های کالا با استاندارد(ها) یا ضوابط فنی توسط موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی صادر می‌شود.
(۱۳۸۶ - وزارت صنایع و معادن)

مجوز گشایش اعتبار:

مجوز گشایش اعتبار، فرمی است که براساس آن بانک مرکزی اجازه گشایش اعتبار را به بانک‌های تجاری صادر می‌کند.
(۱۳۷۹ - بانک مرکزی)

محصول ناخالص داخلی (GDP) :

محصول ناخالص داخلی، نتیجه نهایی فعالیت‌های اقتصادی واحدهای تولیدی مقیم یک کشور در یک دوره زمانی معین است. محصول ناخالص داخلی به سه روش زیر محاسبه می‌شود:

- ۱- روش تولید: در این روش محصول ناخالص داخلی از جمع‌ارزش افزوده‌های ناخالص کلیه واحدهای تولیدی مقیم محاسبه می‌شود.
- ۲- روش هزینه: در این روش محصول ناخالص داخلی برابر است با جمع مصارف نهایی، تشکیل سرمایه ناخالص و صادرات، منهای واردات کالاها و خدمات
- ۳- روش درآمد: در این روش محصول ناخالص داخلی از جمع درآمدهای اولیه توزیع شده توسط واحدهای تولیدی مقیم به دست می‌آید.

(۱۳۷۹ - مرکز آمار ایران)

محل تولد:

مکان جغرافیایی (شهر یا روستا) که واقعه تولد در آن رخ داده است.
(۱۳۸۳- سازمان ثبت احوال کشور)

محل ثبت تولد:

عبارتست از اداره ثبت احوالی که واقعه ولادت در آنجا به ثبت می‌رسد.
(۱۳۸۴- سازمان ثبت احوال کشور)

محل ثبت فوت :

اداره ثبت احوالی که واقعه فوت در آنجا به ثبت رسیده است. (۱۳۸۳- سازمان ثبت احوال کشور)

محل سکونت متوفی :

عبارتست از شهر یا روستایی که فرد قبل از فوت در آنجا سکونت داشته است .
(۱۳۸۳- سازمان ثبت احوال کشور)

محل فوت :

مکان جغرافیایی (شهر یا روستا) که واقعه فوت در آنجا رخ داده است.
(۱۳۸۳- سازمان ثبت احوال کشور)

مددجو:

به فردی گفته می‌شود که دچار مشکلات جسمی ، اقتصادی یا اجتماعی شده و بدون دریافت کمک و خدمات ویژه از سازمان‌های مربوط ، قادر به استقلال و خودکفایی اقتصادی و اجتماعی نباشد.
(۱۳۸۴- جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران)

مددجوی تحت پوشش:

مددجوی تحت پوشش مددجویی است که بدلیل همخوانی وضعیت عمومی وی با شرایط پذیرش مندرج در دستورالعمل سازمان های ذیربط از امکانات پیش بینی شده به طور مستمر بهره مند شود.
(۱۳۸۶- کمیته امداد امام خمینی)

مددجوی موردی :

به مددجویی گفته می شود که به دلیل مورد پیش آمده در یک یا چند نوبت، از امکانات حمایتی و پیش بینی شده سازمان ذی ربط بهره مند شود.
(۱۳۸۶- کمیته امداد امام خمینی)

مددکاری اجتماعی:

به فعالیت‌های سازمان یافته‌ای گفته می‌شود که با استفاده از فنون و روش‌هایی (فردی، گروهی، جامعه‌ای) برای یاری رساندن به افراد، گروه‌ها و یا جوامع، به منظور تحقق عدالت اجتماعی و هدف‌های این سازمان صورت می‌گیرد.
(۱۳۸۴- سازمان بهزیستی کشور)

مراجعه‌ین به واحدهای بهداشتی و درمانی:

مراجعه‌ین به واحدهای بهداشتی و درمانی، به افرادی گفته می‌شود که برای دریافت خدمات بهداشتی، تشخیصی، درمانی و پارکلینیکی به واحدهای بهداشتی و درمانی مراجعه می‌کنند.
(۱۳۷۹- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

مراکز اجتماع درمان مدار (TC):

مراکز است اقامتی یا نیمه اقامتی برای بازتوانی معتادانی که مایلند درمانشان را بعد از مرحله سم‌زدایی (ترک جسمی) ادامه دهند. برنامه‌های درمانی این مرکز براساس قواعد زندگی اجتماعی طراحی شده است و به صورت گروهی اجرا می‌شود.
(۱۳۸۴- سازمان بهزیستی کشور)

مرخص شده از بخش:

بستری شدگانی که پس از بهبودی، انتقال یا فوت، بخش را ترک می‌نمایند، مرخص شده از بخش گویند.
(۱۳۸۴- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی)

مرخص شده از بیمارستان:

به بستری شدگانی که پس از بهبودی، انتقال یا فوت، بیمارستان را ترک می‌نمایند، مرخص شده از بیمارستان می‌گویند.

(۱۳۸۴- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی)

مرده زایی:

رجوع شود به مرگ جنینی. (۱۳۷۹- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

مرکز آموزش عالی:

موسسه ای است که برای ارائه خدمات آموزش عالی و پژوهشی از بین دارندگان مدرک دیپلم متوسطه، پیش دانشگاهی یا بالاتر دانشجو می پذیرد و به فارغ التحصیلان خود مدرک کاردانی یا بالاتر می دهد.

(۱۳۸۴- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)

مرکز آموزشی-توانبخشی روزانه:

مکانی است که در آن مجموعه خدمات حرفه آموزشی، آموزشی و توانبخشی پزشکی طی ساعاتی از روز به افراد دارای ناتوانی ارائه می‌شود.

(۱۳۸۳- سازمان بهزیستی کشور)

مرکز ارتباطات و فرماندهی عملیات پایگاه اورژانس:

مرکزی است که به منظور اطلاع رسانی و فراخوان اورژانس و هماهنگی بین پایگاه‌های اورژانس، در مراکز شهرستان‌ها، شهرهای دارای دانشگاه یا دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی و شهرهای

بیش از ۲۵۰۰۰۰ نفر دایر شده است.

(۱۳۸۵- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی)

مرکز اورژانس خدمات اجتماعی:

به مرکزی گفته می‌شود که در آن یک سلسله اقدامات تخصصی صورت می‌پذیرد تا فرد را در استفاده از مکانیسم‌های حل بحران یاری کرده و بتواند برای حل موفقیت‌آمیز بحران، توانایی و مهارت خود را افزایش دهد و از مرحله بحران به یک وضعیت سامان و پایدار برسد.

(۱۳۸۴- سازمان بهزیستی کشور)

مرکز بهداشت استان:

واحدی است که مسئولیت برنامه‌ریزی و نظارت بر فعالیت مراکز بهداشت شهرستان‌های تابع یک استان را به عهده دارد و از آن‌ها پشتیبانی فنی و اداری می‌کند.

(۱۳۷۹- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

مرکز بهداشت شهرستان:

واحدی است خودگردان که مسئولیت برنامه‌ریزی و نظارت بر فعالیت مراکز بهداشتی درمانی و پشتیبانی از آنها را به عهده دارد.

(۱۳۷۹- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

مرکز بهداشتی درمانی روستایی:

مرکزی است مستقر در روستا که خانه بهداشت آن روستا و غالباً چند خانه بهداشت از روستاهای همجوار را در پوشش خود دارد. جمعیت تحت پوشش این مرکز حدود ۹۰۰۰ نفر است و در آن پزشک عمومی، کاردان یا کارشناس بهداشتی و در صورت فعال نبودن بخش خصوصی، تکنسین آزمایشگاه و دارویی، بهیار با کمک کادر اداری و بارعایت پزشک فعالیت می‌کنند. وظیفه اصلی این مرکز پشتیبانی از خانه‌های بهداشت، نظارت بر کار آنها و قبول ارجاعات و برقراری ارتباط مناسب با سطوح بالاتر است.

(۱۳۸۴- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی)

مرکز بهداشتی درمانی شهری:

مرکزی مستقر در مناطق شهری است که پایگاه‌های بهداشت را در پوشش خود دارد. جمعیت تحت پوشش آن در مناطق شهری که بخش خصوصی فعال دارد حدود ۵۰ تا ۶۰ هزار نفر است و وظیفه عمده آن پشتیبانی و نظارت بر پایگاه‌های بهداشت تحت پوشش و قبول ارجاعات است. چنانچه منطقه شهری فاقد بخش

خصوصی فعال باشد این مرکز جمعیت کمتری (۱۲۵۰۰ نفر) را در پوشش خود میگیرد و تمامی فعالیت‌های آزمایشگاه، رادیولوژی و دارویی را نیز خود انجام میدهد. رئیس این مرکز پزشک است. (۱۳۸۴ - وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی)

مرکز توانبخشی شبانه روزی:

مکانی است که در آن خدمات توانبخشی، مراقبتی و پرستاری به سالمندان دارای ناتوانی، افراد با اختلالات ذهنی، جسمی-حرکتی و بیماران روانی مزمن به صورت شبانه روزی ارائه می شود. (۱۳۸۳ - سازمان بهزیستی کشور)

مرکز جراحی محدود و سرپایی:

به مکانی اطلاق می شود که در آن بیمار پس از انجام جراحی نیازی به بستری شدن نداشته باشد و حداکثر ظرف چند ساعت قادر به ترک مرکز شود. (۱۳۸۴ - وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی)

مرکز رادیولوژی:

رجوع شود به رادیولوژی. (۱۳۷۹ - وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

مرکز فیزیوتراپی:

رجوع شود به فیزیوتراپی. (۱۳۷۹ - وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

مرکز مشاوره تلفنی:

مکانی است که با ارائه خدمات مشاوره، راهنمایی و مددکاری به حل اختلالات و مشکلات روانی - اجتماعی و ارتقای بهداشت روان کیفیت زندگی تماس گیرندگان از طریق خطوط تلفن توسط متخصصان بهداشت روانی (مشاور، روانشناس، مددکار و روانپزشک) می پردازد. (۱۳۸۴ - سازمان بهزیستی کشور)

مرکز مشاوره و خدمات روان شناختی:

مکانی است که با ارایه خدمات مشاوره، راهنمایی و مددکاری به حل اختلالات و مشکلات روانی - اجتماعی و ارتقای بهداشت روان و کیفیت زندگی مراجعان توسط متخصصان بهداشت روانی (مشاور، روانشناس، مددکار و روانپزشک) می پردازد.
(۱۳۸۴- سازمان بهزیستی کشور)

مرکز مشاوره ژنتیک:

مکانی است که در آن به زوجهای مراجعه کننده، قبل و بعد از ازدواج و یا درحین بارداری، مورد بررسی قرار می گیرند و مشاوره های لازم برای پیشگیری از اختلالات ژنتیکی ارایه می شود.
(۱۳۸۴- سازمان بهزیستی کشور)

مرکز پرتو درمانی:

به مرکزی اطلاق می گردد که با استفاده از منابع یا چشمه های پرتوزا، اقدام به درمان بیمار می نماید. منبع پرتوزا می تواند در داخل عضو هدف و یا خارج از بدن بیمار قرار گیرد.
(۱۳۸۷- سازمان انرژی اتمی)

مرکز پرتوپزشکی:

به مرکزی اطلاق می شود که از دستگاههای پرتوساز نظیر پرتوهای X برای تشخیص بیماری استفاده می گردد. (مراکز رادیولوژی ، سی تی اسکن و غیره)
(۱۳۸۷- سازمان انرژی اتمی)

مرکز پزشکی هسته ای:

به مرکزی اطلاق می شود که از طریق تزریق رادیو دارو (مواد پرتوزا) به بیمار نسبت به تشخیص بیماری و یا درمان آن اقدام می نماید.
(۱۳۸۷- سازمان انرژی اتمی)

مرکز پیام:

یکی از واحدهای اورژانس است که در مرکز شهرستان‌های با جمعیت کمتر از ۲۵۰۰۰۰ نفر احداث می‌شود و زیر نظر نزدیکترین مرکز ارتباطات و فرماندهی عملیات پایگاه اورژانس آن منطقه فعالیت می‌کند. (۱۳۸۵- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی)

مرکز پژوهشی:

موسسه ای است که با مجوز رسمی شورای گسترش آموزش عالی ایجاد شده و براساس روشهای علمی به فعالیتهای پژوهشی می‌پردازد. کوچکترین واحد پژوهشی، گروه پژوهشی است. از مجموع حداقل سه گروه پژوهشی یک پژوهشکده و از ترکیب حداقل سه پژوهشکده، یک پژوهشگاه تشکیل می‌شود. (۱۳۷۹- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)

مرگ اتفاقی:

مرگی است که به صورت غیر منتظره در افرادی که به ظاهر از نظر طبی در شرایط سلامت جسمانی به سر می‌برند و انتظار مرگشان نمی‌رود، رخ می‌دهد. (۱۳۸۵- نیروی انتظامی)

مرگ جنینی:

عبارت است از مرگ جنین قبل از خروج یا بیرون آوردن کامل از رحم مادر بدون توجه به طول دوران حاملگی. مرگ با این واقعیت تایید می‌شود که جنین بعد از جدا شدن از مادر تنفس نمی‌کند و هیچ علامت دیگری مبنی بر وجود حیات مثل ضربان قلب، نبض بند ناف یا حرکت مشخص عضلات ارادی را نشان نمی‌دهد. (۱۳۷۹- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

مرگ کودکان زیر یکسال:

عبارت است از مرگ خروجی زنده حاملگی در فاصله تولد تا کامل شدن ۱۱ ماه و ۲۹ روزگی. (۱۳۷۹- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

مرگ کودکان زیر پنجسال:

عبارت است از مرگ خروجی زنده حاملگی در فاصله تولد تا کامل شدن ۵۹ ماه و ۲۹ روزگی.
(۱۳۷۹- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

مرگ مادران از عوارض بارداری و زایمان:

رجوع شود به مرگ و میر مادری. (۱۳۷۹- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

مرگ مشکوک:

فوتی است که در آن چگونگی و علت مرگ روشن نیست، هرچند ممکن است پس از انجام تحقیقات و معاینات و اظهار نظر های پزشکی قانونی مشخص شود.
(۱۳۸۵- نیروی انتظامی)

مرگ نوزادی:

عبارت است از مرگ خروجی زنده حاملگی در فاصله تولد تا ۲۸ روز کامل بعد از تولد. مرگ نوزادی به دو گروه :مرگ نوزادی زودرس و مرگ نوزادی دیررس تقسیم می شود.
(۱۳۷۹- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

مرگ نوزادی دیررس:

عبارت است از مرگ نوزادی واقع شده در بعد از هفت روزگی تا پایان روز بیست و هشتم.
(۱۳۷۹- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

مرگ نوزادی زودرس:

عبارت است از مرگ نوزادی واقع شده در هفته اول بعد از تولد.
(۱۳۷۹- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

مرگ و میر مادری:

عبارت است از مرگ یک زن هنگام حاملگی، زایمان یا در فاصله چهل و دو روز بعد از خاتمه حاملگی بدون در نظر گرفتن طول مدت و محل حاملگی و بدون توجه به اینکه علت مرگ، حاملگی یا درمان های مربوط به

حاملگی باشد. مرگ به دلیل حوادث و سوانح عمدی یا غیرعمدی در این گروه قرار نمی‌گیرد. مرگ مادری به دو گروه تقسیم می‌شود:

۱- مرگ مستقیم: مرگی که مستقیماً در نتیجه مشکلات حاملگی، حین زایمان، یا پس از خاتمه حاملگی به وجود آمده باشد.

۲- مرگ غیرمستقیم: مرگ ناشی از بیماری‌هایی که قبلاً موجود بوده یا بیماری‌هایی که در طول حاملگی گسترش یافته و نتیجه مستقیم علل حاملگی نیست ولی به وسیله اثرات فیزیولوژی حاملگی تشدید شده است.

(۱۳۷۹- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

مزد و حقوق بگیر:

فرد شاغلی که به صورت تمام وقت یا پاره وقت کار می‌کند و در ازای آن مزد و حقوق (اعم از نقدی یا غیر نقدی) دریافت می‌کند

(۱۳۸۳- وزارت کار و امور اجتماعی)

مزد و حقوق بگیر بخش عمومی:

مزد و حقوق بگیرانی که از وزارتخانه‌ها، مؤسسات، سازمان‌ها و شرکت‌های دولتی و نهادهای انقلاب اسلامی و همچنین دیگر مؤسسات عمومی مانند شهرداری‌ها مزد و حقوق دریافت می‌دارند، مزد و حقوق بگیر بخش عمومی محسوب می‌شوند.

(۱۳۷۹- وزارت کار و امور اجتماعی)

مستمری:

به وجوهی اطلاق می‌شود که طبق شرایط مقرر در قانون به منظور جبران قطع تمام یا قسمتی از درآمد، به بیمه شده و در صورت فوت او برای تامین معیشت بازماندگان وی به آنان پرداخت می‌شود.

(۱۳۸۷- سازمان تامین اجتماعی)

مستمری بگیر:

فرد بازنشسته یا از کار افتاده یا ورثه متوفای بیمه شده که به تبع او مستمری دریافت می‌کنند، مستمری بگیر نامیده می‌شود.

(۱۳۷۹ - سازمان بازنشستگی کل کشور)

مستند ثبت فوت:

مستندی است که براساس گواهی پزشک یا اعلام دو نفر گواه و یا به طور ویژه از طریق اعلان رسمی مراجع انتظامی یا قضایی برای تنظیم سند وفات.
(۱۳۸۳ - سازمان ثبت احوال کشور)

مشاوره:

مشاوره ارتباط بین دوفرداست که طی آن مشاورامکان حمایت وکمک به مراجع را فراهم می کند.مشاور،مراجع رابرای دستیابی به بصیرت درمورد مشکلات وتغییرراه های مقابله بافشارهای روانی کمک می کند.مشاوربه دوصورت حضوری وصدای مشاورانجام می شود.
(۱۳۷۹ - سازمان بهزیستی کشور)

مطب:

مطب، به محلی گفته می شود که پزشک در آن به تشخیص بیماری یا ارائه درمان می پردازد.
(۱۳۷۹ - وزارت بهداشت درمان وآموزش پزشکی)

معتاد:

فردی است که یکی ازانواع موادرا مداوم وبا شرایط وابستگی به مواد،مورد سوء مصرف قرار می دهد.
(۱۳۸۵ - نیروی انتظامی)

معتاد خود معرف:

فرد معتادی است که به میل واراده خودبه مرکزدرمان وبازتوانی اعتیادمراجعه نماید.
(۱۳۸۴ - سازمان بهزیستی کشور)

معلولیت:

معلولیت یا کمبود یا نقص در اعضا یا سیستم ارگانیک بدن است به طوری که موجب ناتوانی شده یا مانعی برای انجام کار به صورت متعارف و معمول باشد.
(۱۳۷۹- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

مقاله علمی :

نوشته ای است مبتنی بر تحقیقات و مستندات علمی، همراه با منابع و ماخذ که در یکی از مجلات معتبر داخلی و یا خارجی چاپ و منتشر و یا در گردهمایی های علمی ارائه شده باشد .
(۱۳۸۴- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)

مقاله علمی _ پژوهشی :

نوشته ای است مبتنی بر تحقیقات و مستندات علمی که در آن یک نوآوری وجود دارد.
(۱۳۸۴- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)

مقاله علمی _ ترویجی :

نوشته ای است مبتنی بر تحقیقات و مستندات علمی که در آن نوآوری وجود ندارد و فقط رواج یک موضوع خاص به شکل کاربردی مطرح می شود.
(۱۳۸۴- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)

مقاله علمی _ مروری :

نوشته ای است که مروری بر تحقیقات و مستندات علمی در یک زمینه خاص می نماید .
(۱۳۸۴- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)

مقرری بگیر بیمه بیکاری:

بیمه شده ای است که بدون میل و اراده خود بیکار شده و آماده انجام کار باشد و بر اساس قانون بیمه بیکاری ، مقرری بیمه بیکاری دریافت میکند.
(۱۳۸۳- وزارت کار و امور اجتماعی)

مقطع تحصیلی :

یک دوره کامل تحصیلی است که به اخذ یک مدرک تحصیلی مانند دوره ابتدایی، راهنمایی، کاردانی، کارشناسی ارشد، دکترای تخصصی، دکترای حرفه ای، دکترای فوق تخصصی منجر می شود .
(۱۳۸۴- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)

موسسه آموزش عالی :

به هریک از دانشگاهها، مراکز آموزش عالی و پژوهشی گفته می شود که با هدف ترویج، ارتقاء دانش و تربیت نیروی انسانی در زمینه های مختلف علوم و با ضوابط شورای گسترش تاسیس شده باشد.
(۱۳۸۴- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)

موسسه خیریه:

موسسه، بنیاد یا انجمنهای غیر انتفاعی و غیر سیاسی که از سوی اشخاص حقیقی یا حقوقی به صورت داوطلبانه با اهداف خیر خواهانه و عام المنفعه در جهت تعظیم شعایر دینی، امور بهداشتی، درمانی، علمی، آموزشی و تربیتی، فرهنگی، اجتماعی و هر نوع عمل خیر و بشر دوستانه با اخذ مجوز از مراجع ذیصلاح تاسیس می شود.
(۱۳۸۶- وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی)

موقوفه:

مالی که از طرف واقف برای مصرف معینی وقف شده است و دارای شخصیت حقوقی است.
(۱۳۸۶- وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی)

نرخ حق بیمه:

درصدی است که طبق مقررات، بر حقوق و دستمزد و با درآمد بیمه شده اعمال و به سازمان بیمه گر پرداخت می شود که بر حسب نوع بیمه انواع متفاوتی دارد.
(۱۳۸۷- سازمان تامین اجتماعی)

نشریه:

نشریه هر نوع ماده مکتوب است که به صورت چاپی یا تصویری در سطحی محدود یا گسترده در اشکال مختلف منتشر می‌شود. نشریه به ادواری و غیرادواری تقسیم می‌شود، نشریه ادواری به صورت پی در پی، با عنوان واحد منتشر می‌شود و ترتیب انتشار آن از قبل معلوم است، نشریه غیرادواری فاقد این ویژگی‌هاست.

(۱۳۷۹ - وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی)

نشریه بین‌المللی:

نشریه بین‌المللی، نشریه‌ای است که با گستره توزیع بین‌المللی منتشر می‌شود.

(۱۳۷۹ - وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی)

نشریه تخصصی:

نشریه تخصصی، نشریه ادواری است که در یکی از شاخه‌های علمی، فنی و هنری برای مخاطبان خاص منتشر می‌شود.

(۱۳۷۹ - وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی)

نشریه داخلی:

نشریه‌ای است که در محدوده داخلی سازمان‌ها و با توجه به حیطه وظایف و مسئولیت‌های سازمان به صورت خبری یا غیرخبری منتشر می‌شود و معمولاً به صورت رایگان عرضه می‌شود.

(۱۳۷۹ - وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی)

نشریه عمومی:

نشریه عمومی، نشریه ادواری است که اخبار و اطلاعات عمومی را در زمینه‌های گوناگون پوشش می‌دهد.

(۱۳۷۹ - وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی)

نشریه غیرروزانه:

نشریه غیر روزانه، نشریه‌ای است که معمولاً به صورت هفتگی، دو هفته یک بار، ماهانه، فصلی و سالانه منتشر می‌شود و از نظر مخاطب یا موضوع و زمینه دارای فعالیت خبری و اطلاعاتی خاص است.

(۱۳۷۹- وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی)

نشریه ملی:

نشریه ملی، نشریه‌ای است که با گستره توزیع کشوری منتشر می‌شود.
(۱۳۷۹- وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی)

نمایشگاه:

مکانی است که به منظور نمایش دستاوردهای طبیعی و انسانی با مضامین مختلف و با هدف اطلاع‌رسانی به صورت دائمی یا موقت دایر می‌شود.
(۱۳۸۵- سازمان گردشگری و میراث فرهنگی)

نوجوان:

براساس طبقه‌بندی اریکسون به افراد بین سنین ۱۲ تا ۱۸ ساله گفته می‌شود.
(۱۳۸۳- سازمان بهزیستی کشور)

نوزاد با وزن خیلی کم:

به نوزادی گفته می‌شود که وزن تولد وی کمتر از ۱۵۰۰ گرم (تا شامل ۱۴۹۹ گرم) باشد.
(۱۳۷۹- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

نوزاد با وزن فوق‌العاده کم:

به نوزادی گفته می‌شود که وزن تولد وی کمتر از ۱۰۰۰ گرم (تا شامل ۹۹۹ گرم) باشد.
(۱۳۷۹- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

نوزاد با وزن کم:

به نوزادی گفته می‌شود که وزن تولد وی کمتر از ۲۵۰۰ گرم (تا شامل ۲۴۹۹ گرم) باشد.
(۱۳۷۹- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

واحد آموزش کودک با اختلال بینایی و خانواده:

مکانی است که در آن خدمات آموزشی و توانبخشی به کودکان با اختلالات بینایی و خانواده آنان (به خصوص مادران) ارایه می‌شود.
(۱۳۸۳- سازمان بهزیستی کشور)

واحد آموزش کودک با اختلال شنوایی و خانواده:

مکانی است که در آن خدمات آموزشی و توانبخشی به کودکان با اختلالات شنوایی و خانواده آنان (به خصوص مادران) ارایه می‌شود.
(۱۳۸۳- سازمان بهزیستی کشور)

واحد ارتوپدی فنی:

مکانی است که در آن پس از ارزیابی فرد دارای ناتوانی، وسایل کمکی (ارتز) و اعضا مصنوعی (پروتز) مناسب برای او ساخته می‌شود.
(۱۳۸۳- سازمان بهزیستی کشور)

واحد آموزشی:

رجوع شود به آموزشگاه. (۱۳۷۹- وزارت آموزش و پرورش)

واحد امداد:

واحد امداد، به هر یک از مراکز یا مجتمع‌های خدماتی گفته می‌شود که از طریق آن خدمات امدادی و حمایت ارائه می‌گردد.
(۱۳۷۹- جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران)

واحد بهداشتی درمانی غیر مستقل:

به واحدی گفته می‌شود که در داخل واحد بهداشتی درمانی قرار داشته و از امکانات اداری، مالی و پرسنلی واحد مذکور استفاده نماید.

(۱۳۷۹- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

واحد بهداشتی درمانی مستقل:

به واحد بهداشتی درمانی گفته می‌شود که دارای تشکیلات و محل فعالیت مستقل باشد .
(۱۳۷۹- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

واحد بهداشتی درمانی همکار:

واحد بهداشتی درمانی همکار، به واحد بهداشتی درمانی گفته می‌شود که طرف قرارداد سازمان‌های بیمه‌گر تعریف شده در قانون بیمه خدمات درمانی باشد.
(۱۳۷۹- سازمان بیمه خدمات درمانی)

واحد بینایی سنجی:

مکانی است که در آن خدمات بینایی سنجی مانند اصلاح دید، تشخیص زودرس تنبلی چشم، تعیین میزان بینایی و درمان انحراف چشمی به منظور درمان و توانبخشی به افراد با اختلالات بینایی ارائه می‌شود.
(۱۳۸۳- سازمان بهزیستی کشور)

واحد توانبخشی حرفه آموزی:

مکانی است که در آن پس از ارزیابی، خدمات حرفه آموزی مناسب با هدف کسب مهارت‌های شغلی به افراد دارای ناتوانی ارائه می‌شود.
(۱۳۸۳- سازمان بهزیستی کشور)

واحد شنوایی شناسی:

مکانی است که در آن خدمات ارزیابی و تشخیص کم‌شنوایی، تجویز و تنظیم وسایل کمک شنوایی مانند سمعک و آموزش ویژه کم‌شنوایان به منظور درمان و توانبخشی ارائه می‌شود.
(۱۳۸۳- سازمان بهزیستی کشور)

واحد فیزیوتراپی:

مکانی است که در آن با استفاده از عوامل فیزیکی به درمان و توانبخشی افراد نیازمند به خدمات فیزیوتراپی پرداخته می‌شود.
(۱۳۸۳ - سازمان بهزیستی کشور)

واحد کاردرمانی:

مکانی است که در آن فعالیت‌های درمانی و مهارت‌های ضروری زندگی در دو گرایش جسمی و روانی جهت توانبخشی و انطباق فرد دارای ناتوانی با محیط، آموزش و تمرین داده می‌شود.
(۱۳۸۳ - سازمان بهزیستی کشور)

واحد گفتار درمانی:

مکانی است که در آن کلیه خدمات گفتار درمانی به منظور درمان و توانبخشی به افراد با اختلالات گفتار و زبان ارایه می‌شود.
(۱۳۸۳ - سازمان بهزیستی کشور)

وزن برای سن:

وزن برای سن، اثر نسبتاً سریع کمیت و کیفیت تغذیه را روی تودهٔ بدنی برحسب سن تقویمی، به تفکیک جنس نشان می‌دهد و بامقایسهٔ سن و وزن کودک با توزیع جدول مرجع به دست می‌آید.
(۱۳۷۹ - وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

وزن برای قد:

وزن برای قد اثر سریع کمیت و کیفیت تغذیه را برحجم تودهٔ بدنی براساس قد بتفکیک جنس نشان می‌دهد و بامقایسهٔ وزن و قد کودک با توزیع جدول مرجع برحسب جنس حاصل می‌شود.
(۱۳۷۹ - وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

وزن تولد:

وزن تولد عبارت است از، اولین وزنی که از جنین یا نوزاد بعد از تولد به دست می‌آید. برای زایمان زنده باید این اندازه‌گیری حداکثر تا یک ساعت بعد از تولد باشد.

(۱۳۷۹- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

وسایل آموزشی :

وسایل آموزشی مجموعه ای از نرم افزارها و سخت افزارهای آموزشی (کتاب، اسلاید، فیلم و سایر آزمایشگاهی، وسایل کارگاهی و ...) است که در فرآیند یاددهی و یادگیری، در جهت تسهیل آموزش به کار گرفته می شود.

(۱۳۷۹- وزارت آموزش و پرورش)

وسيله کمک توانبخشی:

وسيله ای است که به کمک آن فرد دارای ناتوانی از توانایی های باقیمانده خود برای زندگی مستقل بهره مند می شود. مانند صندلی چرخ دار، عینک، سمعک و اندام های مصنوعی.

(۱۳۸۳- سازمان بهزیستی کشور)

وقف:

حبس دائم عین مال و صرف منفعت آن طبق نیت واقف است.

(۱۳۸۶- وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی)

ولادت شهری و روستایی:

ولادت شهری یا روستایی بر حسب مکان جغرافیایی (شهر یا روستای) محل سکونت والدین و در صورت مشخص نبودن یکی از والدین، محل سکونت هر کدام از آنها که واقعه را اعلام کرده اند تعیین می شود و در غیر این صورت بر مبنای آدرس سایر اعلام کنندگان (اعم از اشخاص حقیقی یا حقوقی) مشخص می گردد.

(۱۳۸۳- سازمان ثبت احوال کشور)

هزینه آموزشی :

مجموعه هزینه های دولت و خانوار است که در طی یکسال مالی صرف آموزش افراد جامعه می شود.

(۱۳۷۹- وزارت آموزش و پرورش)

هزینه خالص خانوار، هزینه ناخالص خانوار:

هزینه خانوار، شامل هزینه‌های مصرفی و هزینه‌های غیر مصرفی می‌باشد. هزینه‌های مصرفی خانوار، عبارت است از ارزش پولی کالاها یا خدماتی که توسط خانوار و به منظور مصرف از طریق خرید، تولید خانگی، در برابر خدمت، از محل کسب و مجانی، به استثنای آنچه که از سایر خانوارها دریافت شده، تهیه شده است. هزینه‌های غیر مصرفی خانوار، شامل پرداخت مالیات‌های مستقیم، عوارض و سایر پرداخت‌های اجباری، حق بازنشستگی، حق بیمه‌های تأمین اجتماعی غیردرمانی و سایر حق بیمه‌های مشابه، انتقالات و هزینه‌های خرید نسبه و دیرکرد می‌باشد. مبالغ سرمایه‌گذاری، پس‌انداز، وام، بازپرداخت وام و پرداخت برای سایر معاملات مالی خانوار در هزینه خانوار محسوب نمی‌شود. در صورتی که از هزینه خانوار ارزش فروش دست دوم کالاها، مالیات‌های مستقیم، حق بازنشستگی، حق بیمه‌های تأمین اجتماعی غیردرمانی و سایر حق بیمه‌های مشابه کسر گردد «هزینه خالص خانوار»، و در غیر این صورت «هزینه ناخالص خانوار» می‌باشد.

(۱۳۷۹- مرکز آمار ایران)

هزینه خدمات درمانی ویژه:

هزینه خدمات درمانی ویژه، آن بخش از هزینه‌های خدمات درمانی است که جهت خدمات خارج از تعهدات و تعرفه‌های بیمه‌ای برای بیمه شدگان نیازمند به مصرف می‌رسد؛ مثل هزینه اعزام و اسکان بیماران، هزینه تأمین وسایل و لوازم پزشکی و توانبخشی، هزینه لوازم بهداشتی و هزینه خدمات افزون بر تعرفه‌های قانونی.

(۱۳۷۹- سازمان بیمه خدمات درمانی)

هزینه درخواستی درمان از سازمان بیمه‌گر:

کل مبلغی است که از طرف مؤسسه طرف قرارداد یا بیمه شده از سازمان بیمه‌گر بابت ارائه خدمات درمانی به بیمه‌شدگان در دوره زمانی خاص درخواست می‌شود و شامل هزینه‌های درخواستی پزشکان، پاراکلینیک، دارو، توانبخشی و بستری است.

(۱۳۸۴- سازمان بیمه خدمات درمانی)

هزینه درمان موردی:

هزینه درمان موردی، آن بخش از هزینه خدمات درمانی است که توسط سازمان‌های مددکاری به بیماران نیازمند فاقد پوشش بیمه‌ای پرداخت می‌شود.
(۱۳۷۹ - کمیته امداد امام خمینی)

هزینه سرانه آموزشی :

هزینه سرانه آموزشی، عبارت است از متوسط هزینه‌هایی که توسط دولت طی یک سال تحصیلی صرف آموزش یک نفر آموزش‌گیرنده در هر یک دوره‌های تحصیلی می‌شود.
(۱۳۷۹ - وزارت آموزش و پرورش)

هزینه سرانه بیمه:

هزینه سرانه بیمه، عبارت است از میانگین ماهانه هزینه‌های تحقق یافته (عملکرد) بخش بیمه درمان برحسب هر یک از افراد تحت پوشش.
(۱۳۷۹ - سازمان بیمه خدمات درمانی)

هزینه پرداختی درمان سازمان بیمه‌گر:

کل مبلغی است که توسط سازمان بیمه‌گر پس از رسیدگی اسناد و کسر تعدیلات فنی به مؤسسه طرف قرارداد یا بیمه‌شده بابت ارائه خدمات درمانی به بیمه‌شدگان در دوره زمانی خاص پرداخت می‌شود و شامل هزینه‌های پرداختی پزشکان، پاراکلینیک، دارو، توانبخشی و بستری است.
(۱۳۸۴ - سازمان بیمه خدمات درمانی)

یارانه:

پرداخت‌های جاری و بلاعوضی است که دولت برای افزایش قدرت خرید مصرف‌کنندگان و یا رساندن کالاها و خدمات با قیمت ارزانتر بدست مصرف‌کنندگان و حمایت از توان رقابت و تولید بنگاه‌های اقتصادی پرداخت می‌کند.
(۱۳۸۵ - سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان)